د لوژیو کورنۍ

Ketabton.com

((انګلش قاموس څخه چې متن یې له ویکشنري څخه اقتباس شوی.))

ژباړه: رحمت شاه فراز

Picture: www.dreamstime.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

کتاب نوم: د لوژيو کورنی
ژباړه: حمت شاه فراز
کمپوز: رحمت شاه فراز
متن: انګلش قاموس څخه.
نېټه: ۱۵ حوت، ۱۳۹۹ ل.

د ژباړن اړيکې:

موبايل: 38 48 063 78 0093 واټساپ: 611 25 42 311 0092 برېښليک: rsfaraz4@gmail.com

د چاپ حق له ژباړن سره خوندي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلړ

سریزه 4
د لوژي پېژندنه 5
الف 5
ب 20
پ 22
ت 28
ټ 28
ج 31
چ 32
ډ 32
ر 34
ز 35
س 37
ف 43
ک 45
ګ 50
ل 51
م 52
ن 56
و 59
هـ 60
ی 63

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

«هغه ټول ویونه به را ټول کړم چې په لوژي (logy) پای ته رسېږي. یو، دوه ساعته وخت به ونیسي او بیا به یې د یوې مقالې په ډول کومې وېبپاڼې ته د خپرولو لپاره واستوم. ډېره ګټه به وکړي. خوند به هم وکړي. نوی کار دی، تر دې دمخه چا نه دی کړی. ښه، نو راځه پیل یې کړه!»

دا هغه فکر وو چې د دې مقالې (چې اوس کتابګی دی) په پیل کې مې کړی وو، خو دغه فکر مې ناسم وو، نه په لوژي پای ته رسېدونکي ویونه دومره کم وو چې ما یې اټکل کړی وو، نه هم د وخت ما ټاکلې اندازه سمه وه او نه مقاله، مقاله پاتې شوه. دغه دی، څو ورځې (چې ما یو، دوه ساعته په نظر کې نیولي وو) وروسته یو کتابګی ترې جوړ شو.

د کتاب په هکله دوه خبرې خورا اړینې برېښي:

یو، په دې کتاب کې ټول (د لغت په اصله او ټوله معنا) هغه ویونه نه دي را اخیستل شوي چې په لوژي پای ته رسېږي، بلکې یوازې هغه را اخیستل شوي چې د یوه علم یا پوهې لپاره کارېږي او یا پخوا کارېدل.

دوه، په دې کتاب کې راغلي ټول علوم (یا لوژۍ) په رښتیني (فلسفي، اکاډمیکه، علمي، ساینسي...) معنا علوم نه دي، بلکې ځینې داسې هم پکې شته چې یوازې په عامیانه او طنزیه ډول کارېږي او ښايي د علم په توګه اصلاً وجود ونه لري؛ یا یوه اصطلاح پخوا د یوه علم لپاره کارېده، خو اوس ورته د نیولوجیزم له مخې یوه نوې کلمه جوړه شوې. راځئ نور به کتاب ولولو؛ خو د یادونې وړ ده چې د لا څېړنې او پلټنې لپاره مو انټرنټ، کتابتونونه او ښوونیز مرکزونه په هر ځای او هر وخت کې په خدمت کې دي.

ستاسو وړاندیزونو او نیوکو ته سترګې په لار

رحمت شاه فراز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوژي پېژندنه

د لوژي کلمې اصل په يوناني ژبه کې دی او په انګليسي ژبې کې د وروستاړي په ډول کارېږي او د پوهې، پوهنې، علم، معرفت او داسې نورې معناوې ورکوي. په انګلش قاموس کې لوژي په لاندې ډول تعريف شوې: د زده کړې يوه څانګه؛ د يوه څانګړي مضمون مطالعه او څېړنه.

په ياد قاموس کې د لوژي دوهمه معنا د وينا طرز، د خبرو کولو ډول او حکايت يا کيسه راغلې او لاندې څلور بېلګې يې ورکړې: الف) هاپلالوژي ب) يولوژي ج) ټريلوژي د) اپولوژي – د بښنې په معنا.

د لوژيو کورنۍ

الف

۱. اولوژي (oology): هغه پوهه چې د مرغانو هګۍ څېړي. يا: د مرغانو په تېره بيا وحشي مرغانو د هګيو ټولونې بوختيا او مشغلې ته اولوژي ويل کېږي.

۲. اکالوژي (acalogy): هغه پوهه چې طبي درمل تر څېړنې لاندې نيسي.

۳. ايکالوژي (ecology): د بيالوژي هغه څانګه چې د ارګانيزمونو او د هغو د چاپېريال او په خپل منځ کې د ارګانيزمونو اړيکې تر څېړنې لاندې نيسي.

۴. ايګالوژي (egology): د هسرل په فلسفه کې هغه علم چې ايګو تر څېړنې لاندې نيسي.

۵. اډولوژي (odology): دغه کلمه د برينکرهوف جاکسون له خوا منځته راغلې او هغې پوهې ته ويل کېږي چې سرکونه او لارې تر څېړنې لاندې نيسي.

۶. اورولوژي (orology): هغه پوهه چې غرونه او د هغو منځته راتګ تر څېړنې لاندې نيسي، د اورولوژي په نوم يادېږي.

۷. اوټالوژي (otology): د طب هغه څانګه چې غوږونه، د غوږونو جوړښت، دنده او ناروغۍ تر څېړنې لاندې نيسي.

۸. اوولوژي (ovology): د طبيعي تاريخ هغه څانګه چې د هګيو منشا او دندې څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹. ابیالوژي (abiology): د جیولوژي او ستورپوهني په څېر علوم چې په ګډه ناژوندي او بې ساه موجودات تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۰. اېسیالوژي (aceology): هغه پوهه چې درمل او یا درملنه څېړي.

۱۱. ارالوژي(aerology): د هوا او فضا (تشیال) څېړنې ته ارالوژي ویل کېږي. یا: د میټریالوژي هغه څانګه چې د بالونونو، الوتکو او داسې نورو توکو په مرسته تشیال تر څېړنې او مشاهدې لاندې نیسي.

۱۲. اګرالوژي (agrology): هغه پوهې یا فن ته ویل کېږي چې کرهنه او زراعت تر څېړنې لاندې نیسي. د اګرالوژي یو پخوانی تعریف په دې ډول دی: د اګرانومي (له حیواناتو، نباتاتو او ځمکې څخه د ګټې اخیستنې پوهه) او ځمکپوهنې یوه فرعي څانګه چې د غوره حاصلاتو په خاطر پر کښتونو او کروندو باندې د ځمکنیو شرایطو اغېز تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۳. الګالوژي (algology): د بوټپوهنې یا بوټاني هغه څانګه چې الجیان تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۴. اپیالوژي (apiology): هغه پوهه چې د شاتو مچۍ او د شاتو جوړېدل تر څېړنې لاندې نیسي، د اپیالوژي په نوم یادېږي.

۱۵. ارکالوژي (arcology): ارکالوژي د ښار جوړونې یوه تیوري ده چې د پاولو سولري له خوا وړاندیز شوې. ارکالوژي د درې بعدي ودانیو میتودونه او همدا رنګه د ساحې او سرچینو د اغېزمنې کارونې لارې چارې تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۶. اریالوژي (areology): د مریخ ساینسي مشاهدې او څېړنې ته اریالوژي ویل کېږي. یا په بل عبارت د مریخ جیولوژي ته اریالوژي ویل کېږي.

۱۷. اټمالوژي (atmology): د ساینس هغه څانګه چې د اوبیزو بخاراتو قوانین او پدیدې تر څېړنې لاندې نیسي، د اټمالوژي په نوم یادېږي.

۱۸. اټالوژي (atulogy): د ځان څېړنې او مطالعې ته اټالوژي ویل کېږي. اټالوژي دوه نور تعریفونه هم لري:

یو، په ګرامرپوهنه کې د یوه لغت یا عبارت هغه خصوصیت ته ویل کېږي چې پخپله هغه لغت یا عبارت روښانه کوي.

دوهم ډېر عمومي تعریف یې دا دی چې د یوه نظر هغه وړتیا چې په خپل ځان یې پلي کړای شي، په دې معنا چې ببرته هغه مفهوم او نظریې ته ارجاع شي.

۱۹. اکسالوژي (auxology): د بیالوژي هغه څانګه چې د انسان فزیکي وده تر څېړنې لاندې نیسي یا په عموم کې ویلای شو چې هغه پوهه چې وده څېړي د اکسالوژي په نوم یادېږي.

۲۰. اکسیالوژي (auxiology): د ارزښتونو د منشا، فطرت، دندو، ډولونو او خپلمنځي اړیکو څېړنې ته اکسیالوژي ویل کېږي. په بل عبارت د ارزښتونو تیوري، اکسیالوژي بلل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. آيډالوژي (eidology): هغه پوهه چې ذهني تصورات يا شکلونه څېړي، د آيډالوژي په نوم يادېږي.

۲۲. ارګالوژي (ergology): هغه پوهه چې د کار يا کاري نقشو (پېټرن) فزيولوژيکي اغېزې او له کار څخه د را ټوکېدلي فشار لاملونه تر څېړنې لاندې نيسي، د ارګالوژي په نوم يادېږي.

۲۳. ايتالوژي (ethology): ايتالوژي د زولوژي يوه څانګه ده او هغې پوهې ته ويل کېږي چې د انسانانو او حيواناتو چلندونه څېړي.

۲۴. ايډيالوژي (ideology): هغه پوهه چې د نظرياتو طبيعت او منشاء تر څېړنې لاندې نيسي، د ايډيالوژي په نوم يادېږي. د ايډيالوژي يوه ډېره مشهوره معنا دا ده چې ايډيالوژي هغې عقيدې، فلسفې او د باورونو يا اصولو مجموعې ته ويل کېږي چې په يوه وګړي يا ډلې پورې اړه ولري.

۲۵. انډالوژي (Indology): هغه پوهه چې په اکاډميکو او ساينسي ميتودونو د هند نيمه وچې کلچر، ژبې او تاريخ تر څېړنې لاندې نيسي.

۲۶. اکارالوژي (acarology): اکارالوژي د زولوژي يوه څانګه ده چې کوچني خزنده ګان لکه سپږۍ، غواګۍ او داسې نور تر څېړنې لاندې نيسي.

۲۷. اډنالوژي (adenology): د فزيولوژي يوه برخه چې د خصيو درملنه څېړي.

۲۸. ايونولوژي (aeonology): هغه پوهه چې په عرفاني او تصوفي ميتودونو او روشونو کاينات څېړي.

۲۹. ايټيالوژي (aetiology): هغه پوهه چې علتونه او اسباب تر څېړنې لاندې نيسي او په طب کې د ناروغيو پلټنې او څېړنې ته ايټيالوژي ويل کېږي. همدا رنګه د يوې ناروغۍ د منشاء ساينسي توجيه او تشريح ته هم ايټالوژي ويل کېږي.

۳۰. اګرياليوژي (agriology): هغه پوهه چې لرغوني، نالوستي يا وحشي کلچرونه او فرهنګونه څېړي.

۳۱. انډرالوژي (andrology): د طب هغه څانګه چې د نارينه وګړو ناروغۍ په تېره بيا هغه چې د نارينه وو تناسلي سيستم اغېزمنوي تر څېړنې لاندې نيسي.

۳۲. انيمالوژي (anemology): هغه پوهه چې د بادونو حرکت تر څېړنې لاندې نيسي.

۳۳. انجيالوژي (angiology): د اناټومي هغه څانګه چې د وينې مجرا او لمفونه مطالعه کوي.

۳۴. انتالوژي (anthology): هغه پوهه چې ګلان څېړي. يوه بله مشهوره معنا يې دا هم ده چې انتالوژي د ادبي پنځونو لکه شعرونو او لنډو کيسو کلکسيون ته هم ويل کېږي، په تېره بيا هغه کلکسيون چې د بېلا بېلو ليکوالو پنځونې پکې را ټولې شوې وي.

۳۵. ارکلوژي (archeology): هغه پوهه چې لومړني اصول تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۶. ارکولوژي (archology): هغه پوهه چې د ځيزونو منشاء يا سرچيني څېړي. دغه راز، هغه علم ته هم ويل کېږي چې دولتونه او حکومتونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۳۷. اريټالوژي (aretology): د اخلاقي فلسفې هغه څانګه چې فضيلت، د فضيلت فطرت او دا چې فضيلت څنګه ترلاسه کېږي، تر څېړنې لاندې نيسي.

۳۸. ارانيالوژي (araneology): هغه پوهه چې غنه تر څېړنې لاندې نيسي.

۳۹. اسټرالوژي (astrology): هغه پوهه چې د ستورو د موقعيت له مخې د انساني چارو او طبيعي پديدو په تړاو پېش بيني او وړاندوينه کوي.

۴۰. ايتيالوژي (ethiology): هغه پوهه چې الحاد تر څېړنې لاندې نيسي، د ايتيالوژي په نوم يادېږي.

۴۱. اټومولوژي (atomology): هغه پوهه چې اتومونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۲. آډيولوژي (audiology): هغه پوهه چې غږيز او صوتي سيسټمونه او د هغو اړوند اختلالات (ګډوډۍ) تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۳. بريوالوژي (brewology): هغه پوهه چې د يو څه، په تېره د بيرو (اوربشو اوبه) دم کول (ايشول) تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۴. اډوکالوژي (educology): د ښوونيزو پروسو په هکله هر اړخيزه پوهه چې په خپل ځان کې تيوريکي، فلسفي او انساني اړخونه رانغاړي.

۴۵. ايميټالوژي (emetology): هغه پوهه چې د کانګو (قی کولو) لاملونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۶. ايروټولوژي (erotology): هغه پوهه چې جنسي محرک (انګېزه) او چلند تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۷. ايتنالوژي (ethnology): د بشر پوهنې هغه څانګه چې بېلا بېل بشري کلچرونه او فرهنګونه تر څېړنې او پرتلنې لاندې نيسي.

۴۸. ايټومولوژي (etymology): هغه پوهه چې د ژبو تاريخي پيدايښت او تکامل او دا چې په څه ډول يې د انفرادي لغتونو په بڼه پراختيا موندلې، تر څېړنې لاندې نيسي. يا په بل ډول، هغه پوهه چې د يوه لغت تاريخي سير او منشاء مطالعه کوي.

۴۹. اکريډالوژي (acridology): هغه پوهه چې ملخان تر څېړنې لاندې نيسي.

۵۰. اکټينالوژي (actinology): هغه پوهه چې پر کيمياوي موادو د رڼا اغېزې څېړي.

۵۱. افريکالوژي (Africology): هغه پوهه چې د نړۍ په کچه د افريقايي وګړو تاريخ او کلچر څېړي.

۵۲. اګاتالوژي (agathology): هغه پوهه يا تيوري چې ښه والی څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۳. اګنایالوژي (agnoiology)**:** د هغو شیانو پوهې ته ویل کېږي چې د پوهېدو وړ نه وي.

۵۴. اګناټالوژي (agnotology)**:** هغه پوهه چې له کلتور څخه را ټوکېدلی جهالت یا تردید مطالعه کوي؛ په تېره بیا د ناکره او غولوونکو ساینسي معلوماتو د تشهیر او خپرولو، څېړنه اګناټالوژي بلل کېږي.

۵۵. الکولوژي (alcohology)**:** هغه پوهه چې پر ژوندیو موجوداتو، خلکو او یا ټولنیزو محیطونو د الکولو اغېزې تر څېړنې لاندې نیسي.

۵۶. امپیلالوژي (ampelology)**:** هغه پوهه چې د انګورو کر او تولید تر څېړنې لاندې نیسي.

۵۷. اېنجلالوژي (angelology)**:** هغه پوهه چې پرښتې (ملایکې) څېړي.

۵۸. ارټیالوژي (arteology)**:** ارټیالوژي هغه فکري سیستم دی چې پر هغو اخلاقي پدیدو راڅرخي چې پر فضیلتونو او ښېګڼو بنا وي.

۵۹. اریسټالوژي (aristology)**:** هغه پوهه چې اشپزي او د خوړو خوړل څېړي او په خپل ځان کې د خوړو تیارول، ترکیبول او وړاندې کول رانغاړي او همدا رنګه هغه طرز او روش هم تر څېړنې لاندې نیسي چې له مخې یې باید دغه خوراکونه د یو وخت په ډوډۍ کې یو ځای او ترکیب کړای شي.

۶۰. ارمینالوژي (aremnology)**:** هغه پوهه چې د ارمني سیمې د وګړو کلتور او فرهنګ څېړي.

۶۱. ارترالوژي (arthrology)**:** د اناټومي هغه څانګه چې بندونه (مفصلونه) مطالعه کوي.

۶۲. اسټاکولوژي (astacology)**:** هغه پوهه چې چنګاښ (خرچنګ) څېړي.

۶۳. اټکالوژي (autecology)**:** هغه پوهه چې فردي ارګانیزمونه یا انواع تر څېړنې لاندې نیسي او د ایکولوژي له دوو لویو فرعي څانګو څخه یوه څانګه ده.

۶۴. اکانتالوژي (acanthology)**:** هغه پوهه چې ستون فقرات لرونکي موجودات تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۵. اکسنټالوژي (accentology)**:** هغه پوهه چې په سیستماټیک ډول لغوي یا عبارتي خج څېړي.

۶۶. اربنالوژي (urbanology)**:** د ټولنپوهنې هغه څانګه چې په ښارونو او ښارګوټو کې د ژوند کولو پرابلمونه څېړي.

۶۷. الټرا مورفولوژي (ultramorphology)**:** هغه پوهه چې د بیالوژیکو الټرا جوړښتونو (مایکروسکوپي جوړښتونو) مورفولوژي څېړي.

۶۸. اډیکټالوژي (addictology)**:** هغه پوهه چې اعتیاد یا روږدتیا څېړي.

۶۹. اېرو بیالوژي (aerobiology)**:** هغه پوهه چې د هوایي بیالوژیکو موادو او موجوداتو خوربدل څېړي، لکه د ګل ګرده، سپورونه، کوچني ارګانیزمونه او یا ویروسونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۰. اېرو ایکالوژي (aeroecology): هغه پوهه چې د هوايي ارګانیزمونو ایکالوژي څېړي.

۷۱. اګریکالوژي (agaricology): هغه پوهه چې مرخېړي تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۲. اګروبیالوژي (agrobiology): هغه پوهه چې بوټيز (نباتي) ژوند او تغذیه مطالعه کوي.

۷۳. اګروایکالوژي (agroecology): هغه پوهه چې کرهنیزه ایکالوژي څېړي.

۷۴. اګراسټالوژي (agrostology): هغه پوهه چې واښه څېړي.

۷۵. الیتیالوژي (alethiology): د منطق هغه څانګه چې سم او ناسم (غلط او صحیح) څېړي.

۷۶. الرګالوژي (allergology): هغه پوهه چې د الرجیو لاملونه او درملنه تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۷. انارکالوژي (anarchology): هغه پوهه چې انارشي څېړي.

۷۸. انتیکالوژي (anthecology): هغه پوهه چې د ګلانونو او القاح کوونکو ترمنځ اړیکې او ارتباطات څېړي.

۷۹. افازیالوژي (aphasiology): افازیالوژي هغه ژبني پرابلمونه څېړي چې له ذهني اختلال څخه را پورته شوي وي.

۸۰. اکواریالوژي (aquariology): اکواریالوژي هغه اوبيز حیوانات او نباتات څېړي چې په یوه سیمه او یوه مهال کې د یوې ډلې په توګه ژوند کوي.

۸۱. ارکنالوژي (arachnology): هغه پوهه چې ارکنیډا څېړي.

۸۲. ارکیالوژي (archeology): هغه پوهه چې د توږنې او یا د پاتې شونو د تجزیې په مرسته لرغوني اثار مطالعه او تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۳. آرټیریالوژي (arteriology): د انجیالوژي هغه څانګه چې د وینې شریانونه څېړي.

۸۴. اسیریالوژي (Assyriology): هغه پوهه چې د لرغوني اشور ژبه او کلچر تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۵. ایکرینالوژي (eccrinology): هغه پوهه چې ترشحات او د خولو غدې تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۶. الکټرالوژي (electrology): د فزیک هغه څانګه چې برېښنا او د هغې ځانګړنې څېړي.

۸۷. اېرامیکالوژي (aeromycology): هغه پوهه چې په هوا کې د فنجي سپورونو خورېدل څېړي.

۸۸. امفیـبیالوژي (amphibiology): هغه پوهه چې غبرګژواکه حیوانات تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۹. انتراکالوژي (anthrocology): هغه پوهه چې د لرګیو د اناټومۍ له مخې هغه سکاره څېړي چې تر سوځېدو وروسته پاتې شوي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۰. انتراپولوژي (anthropology): هغه پوهه چې له علمي او ټولنيز اړخه انسانيت او انسان تر څېړنې لاندې نيسي او په اساسي ډول د ایتنوګرافۍ له میتود څخه ګټه اخلي.

۹۱. انټي تيولوژي (antitheology): هغه عقيدوي سيستم ته ويل کېږي چې له تيولوژي (خدای پوهنې) سره په ټکر کې وي.

۹۲. اپونيورالوژي (aponeurology): هغه پوهه چې اپونيورسونه تر څېړنې لاندې نيسي. اپونيورسونه هغې غشا ته ويل کېږي چې د بدن عضلات له يو بل سره او يا د بدن له نورو برخو، لکه پوستکي يا هډوکي، سره نښلوي.

۹۳. اربو ويرولوژي (arbovirology): هغه پوهه چې اربو ويروسونه تر څېړنې لاندې نيسي. اربو ويروسونه هغه ويروسونه دي چې د ارتوپودا فايلم د حيواناتو له خوا انتقالېږي.

۹۴. ارکانټالوژي (archontology): هغه پوهه چې تاريخي دفترونه او هغه خلک څېړي چې دغه دفترونه يې په واک کې وو.

۹۵. اسټروبيالوژي (astrobiology): هغه پوهه چې، د ځمکې په ګډون، د کاينات په هره برخه کې ژوند مطالعه کوي.

۹۶. اسټرو جيولوژي (astrogeology): هغه پوهه چې د ستورو او د لمريز نظام د نورو اجسامو جوړښت او ترکيب تر څېړنې لاندې نيسي.

۹۷. اسټرو زولوژي (astrozoology): د زينالوژي هغه څانګه چې د ځمکې له فضا، محيط او اټوموسفير څخه وتلي حيوانات (مثلاً د يوې بلې سيارې حيوانات) مطالعه کوي.

۹۸. اکسيډنټالوژي (accidentology): هغه پوهه چې پېښې (حادثات)، په تېره بيا د نقليه وسايطو حادثات، تر څېړنې لاندې نيسي.

۹۹. اکروپتالوژي (acropathology): هغه پوهه چې د لويو غړو يا د بدن د بهرنيو برخو (لاسونه، پښې او ...) ناروغۍ او رنځونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۱۰۰. اکټينو بيالوژي (actinobiology): هغه پوهه چې پر ژونديو موجوداتو د وړانګو اغېزې څېړي.

۱۰۱. اېروليتالوژي (aerolithology): هغه پوهه چې شهاب ثاقب (اسماني کاڼي) څېړي.

۱۰۲. امريکنالوژي (Americanology): هغه پوهه چې امريکايي وګړي څېړي.

۱۰۳. انترو زولوژي (anthrozoology): هغه پوهه چې د انسانانو او ژوو اړيکې او خپلمنځي تعامل تر څېړنې لاندې نيسي.

۱۰۴. اسټروتيولوژي (astrotheology): هغه تيولوژي (خدای پوهنه) چې د سماوي (علوي) مخلوقاتو پر مشاهده او څېړنه بنا وي.

۱۰۵. اډيکشنالوژي (addictionology): هغه پوهه چې روږدتيا (اعتياد) او د هغې درملنه څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۶. اېروپلينالوژي (aeroplynology): هغه پوهه چې په فضا کې سپورونه او (د ګلانو يا بوټو) ګردې څېړي.

۱۰۷. اګرومورفولوژي (agromorphology): هغه پوهه چې د زراعتي بوټو مورفولوژي څېړي.

۱۰۸. اګروټيکنالوژي (agrotechnology): هغه پوهه چې د کرهنې (زراعت) لپاره د عصري ټيکنالوژۍ کارونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۱۰۹. امپليټوډ يالوژي (amplitudeology): د کوانټم فزيک هغه برخه چې د کوانټمي ذراتو د خپرېدو امپليټوډ څېړي.

۱۱۰. انيستيزيالوژي (anesthesiology): هغه پوهه چې د بې هوښۍ درمل تر څېړنې لاندې نيسي.

۱۱۲. ارکيوبيالوژي (archeobiology): هغه پوهه چې د ارکيالوژي (لرغونپوهنې) بيالوژيک اړخونه څېړي.

۱۱۳. ارکيوزولوژي (archeozoology): هغه پوهه چې د زمان په اوښتو د انسانانو او حيواناتو اړيکې څېړي.

۱۱۴. ارتروپوډالوژي (arthropodology): هغه پوهه چې ارتروپوډونه (د ارپودا فايلم ژوي) څېړي.

۱۱۵. استرولیتالوژي (astrolithology): هغه پوهه چې شهاب سماوي څېړي.

۱۱۶. اټوموسفيرالوژي (atmospherology): هغه پوهه چې د يوه ستوري (سيارې) اټوموسفير څېړي.

۱۱۷. اګروميټريالوژي (agrometeorology): د ميټريالوژي هغه څانګه چې پر کرهنه د موسم او اقليم اغېزې څېړي.

۱۱۸. انتروپوبيالوژي (anthropobiology): هغه پوهه چې له تکاملي او ارتقايي ليدلوري، د انسانانو، د انسان لرغوني انسان وزمه نيکونو او اړوند غيرانساني لومړنيو موجوداتو بيالوژيک او چلندي اړخونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۱۱۹. انټيميتوډولوژي (antimethodology): هغه پوهه چې له ميتوډولوژي سره ټکر لري او يا شته ميتوډولوژي سرچپه کوي او يا هم د هغې په خلاف اقدام کوي.

۱۲۰. استرسايزمولوژي (asterseismology): هغه پوهه چې د ستورو سايزمولوژي څېړي. وګورئ: سايزمولوژي.

۱۲۱. استروسايزمولوژي (astroseismology): هغه پوهه چې په ستورو کې د فشاري څپو ډېرېدل مطالعه کوي.

۱۲۲. استروټکنالوژي (astrotechnology): د ستورپوهنې اړوند ټکنالوژۍ د استروټکنالوژي په نوم يادېږي. د دې ټکنالوژۍ کارونه، تطبيق او زده کړه د استروټکنالوژي تر عنوان لاندې راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۳. استوفزیالوژي (aesthophysiology): هغه پوهه چې د اعصابو د فعالیتونو په برخه کې حس تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۲۴. اناټوموپټالوژي (anatomopathology): د پټالوژي اناټومیکه څېړنه د اناټوموپټالوژي په نوم یادېږي.

۱۲۵. ارکیوهایډرولوژي (archeohydrology): هغه پوهه چې لرغونې هایډرولوژي څېړي. وګورئ: هایډرولوژي.

۱۲۶. اسټیرو سایزمو لوژي (asteroseismology): هغه پوهه چې د ستورو نوسان (اهتزاز) مطالعه کوي.

۱۲۷. اسټرو ارکیالوژي (astroarcheology): هغه پوهه چې د ارکیالوژیکو میتودونو په اساس ستوري څېړي؛ د ستورپوهنې ارکیالوژي.

۱۲۸. اسټرو میټریالوژي (astrometeorology): هغه پوهه چې د هوا حالاتو د وړاندوینې لپاره د اسټرولوژي کارونه تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۲۹. اګري بایو ټکنالوژي (agribiotechnology): هغه پوهه چې د کرهنې لپاره د بایوټکنالوژي کارونه تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۳۰. انتروپو سوشیالوژي (anthroposociology): هغه پوهه چې یو بشري نسل له بشرپوهنیزې او ټولنپوهنیزې زاویې څېړي تر څو پر نورو خلکو د یوې ځانګړې ډلې لوړاوی ثابت کړای شي.

۱۳۱. ارکیو ملاکالوژي (archeomalacology): هغه پوهه چې په لرغونو ځایونو (اثارو) کې د نرم تنانو پاتې شونې څېړي.

ارکیو سایزمولوژي (archeoseismology): د ارکیالوژي هغه څانګه چې لرغونې زلزلې څېړي.

۱۳۲. انتروپو مورفولوژي (anthropomorphology): هغه پوهه چې خدای ته د انساني صفاتو منسوبول څېړي. یا دې عمل ته هم انتروپو مورفولوژي ویل کېږي.

۱۳۳. انتروپو سوماټولوژي (anthroposomatology): د انساني بدن هر اړخیزه یا ټولیزه پوهه د انتروپوسومټالوژي په نوم یادېږي چې په ځان کې اناټومي، فزیولوژي، پټالوژي او داسې نورې څانګې رانغاړي.

۱۳۴. ایډافالوژي (edaphology): هغه پوهه چې د ځمکې او بوټو ترمنځ اړیکې او کرنیز فعالیتونه څېړي.

۱۳۵. ایجیپټالوژي (Egyptology): هغه پوهه چې لرغونی مصر څېړي.

۱۳۶. امبریالوژي (embryology): هغه پوهه چې جنین څېړي.

۱۳۷. امینالوژي (emmenology): هغه پوهه چې د ښځینه انسانانو او حیواناتو میاشتنۍ ناروغي (حیض) څېړي.

۱۳۸. انټرالوژي (enterology): هغه پوهه چې کولمې څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۹. انټومولوژي (entomology): هغه پوهه حشرات څېړي.

۱۴۰. انزایمولوژي (enzymology): د ساینس هغه څانګه چې انزایمونه مطالعه کوي.

۱۴۱. ایسکپالوژي (escapology): هغه پوهه یا هنر چې له یوه بندښت، لکه پېږي یا زولنو، څخه تېښته یا ځان ازادول څېړي.

۱۴۲. اسکیمالوژي (Eskimology): هغه پوهه چې د اسکیمو سیمې خلک او ژبه څېړي.

۱۴۳. ایونټالوژي (eventology): د احصایې هغه څانګه چې ناڅاپي او مبهمې پېښې څېړي.

۱۴۴. اکسوبیالوژي (exobiology): د بیالوژي هغه څانګه چې د یوې بلې ځمکې ژوندي موجودات څېړي.

۱۴۵. انډمیالوژي (endemiology): هغه پوهه چې بومي حالات څېړي.

۱۴۶. انټروپالوژي (entropology): هغه پوهه چې داسې انساني کړنې څېړي چې په یوه ټولنیز سیستم کې لویو بې نظمیو او اختلالونو ته لاره هواروي.

۱۴۷. اسکټالوژي (eschatology): هغه پوهه چې اخري وختونه - د نړۍ پای یا قیامت - تر څېړنې لاندې نیسي او په تېره په اسلامي او عیسوي تیولوژۍ کې د مسیح ع دوهم ځلې راتګ، د محشر ورځ او داسې نور اړخونه څېړي. د مرګ څېړنې ته هم اسکټالوژي ویل کېږي.

۱۴۸. اټروسکالوژي (Etruscology): هغه پوهه چې د اټرویا (په اټالوي ټاپو وزمه کې یو لرغونی هېواد) کلتور او تمدن څېړي.

۱۴۹. اکلیسالوژي (ecclesiology): د تیولوژي هغه څانګه چې د یوې کلیسا عقاید، رولونه او داسې نور څېړي. یا: هغه پوهه چې د کلیساوو ودانول او سینګارول څېړي.

۱۵۰. ایکوپتالوژي (eccopathology): هغه پوهه چې پر ناروغیو د چاپېریال (محیط) اغېز څېړي.

۱۵۱. ایموشنالوژي (emotionlogy): هغه پوهه چې احساسات/جذبات څېړي. یا: د خپلو احساساتو په اړه د یو ډله خلکو د تفکر او تکلم طرز ته هم ویل کېږي.

۱۵۲. انیګمټالوژي (enigmatology): هغه پوهه چې معماوې څېړي.

۱۵۳. اپډیمیالوژي (epidemiology): هغه پوهه چې د ناروغیو، ویروسونو، افکارو او داسې نورو خپرېدل او کنټرول څېړي.

۱۵۴. اپیلپټالوژي (epileptology): د عصبپوهنې هغه څانګه چې د مرګي ناروغۍ څېړي.

۱۵۵. اپیستمالوژي (epistemology): د فلسفې هغه څانګه چې پوهه څېړي. یا: د پوهنې تیوري د اپیستمالوژي په نوم یادېږي او دا پوښتنې ځوابوي چې: پوهه څه شی ده؟ پوهه څنګه ترلاسه کېږي؟ خلک پر څه شي پوهېږي؟ پخپله پوهه څنګه پوه شو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۶. ایتنو بیالوژي (ethnobiology): هغه پوهه چې د نباتاتو، حیواناتو او انساني کلچرونو ترمنځ اړیکې څېړي.

۱۵۷. ایتنو زولوژي (ethnozoology): هغه پوهه چې د تېرو او اوسنیو انساني کلچرونو او حیواناتو ترمنځ خپلمنځي اړیکې څېړي.

۱۵۸. اکساکرینالوژي (exocrinology): هغه پوهه چې خارجي ترشحات څېړي.

۱۵۹. اکسومونولوژي (exomoonology): هغه پوهه چې اکسومونونه څېړي. اکسومون هغې سپوږمۍ ته ویل کېږي چې زموږ له لمریز نظام څخه بهر وي.

۱۶۰. ایکو ایمونولوژي (ecoimmunology): د ایمونولوژي، ایکولوژیک تطبیق یا کاروني ته ایکوایمونولوژي ویل کېږي. وګورئ: ایمونولوژي.

۱۶۱. ایکومورفولوژي (ecomorphology): هغه پوهه چې د ارګانیزمونو پر مورفولوژي د چاپېریال اغېزې څېړي.

۱۶۲. ایکوموزیکالوژي (ecomusicology): هغه پوهه چې په ایکولوژي او طبیعي چاپېریال پورې اړوند طبیعت، کلچر او موسیقي تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۶۳. ایکونامیکالوژي (economicology): هغه پوهه چې د اقتصاد او ایکولوژي خپلمنځي تړاو څېړي.

۱۶۴. ایکوفزیالوژي (ecophysiology): هغه پوهه چې د یوه ارګانیزم د فزیولوژۍ او د هغه د چاپېریال ترمنځ اړیکې څېړي.

۱۶۵. ایکوسایکالوژي (ecopsychology): د ارواپوهنې هغه بڼه چې د ټولنې پر ځای له طبیعي نړۍ سره مخلوط شوې وي یا پر طبیعي نړۍ بحث کوي.

۱۶۶. ایکوټکنالوژي (ecotechnology): هغې ټکنالوژۍ ته ویل کېږي چې ایکوسیسټم ته ګټوره وي او زیان نه ورته رسوي.

۱۶۷. انسیفالولوژي (encephalology): هغه پوهه چې مغز، د مغزو جوړښت او دندې تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۶۸. انډوکراینولوژي (endocrinology): هغه پوهه چې د انساني جسم د اندوکراین غدې، د دغو غدو له خوا تولید شوي هورمونونه او د هغو اړوند اختلالونه تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۶۹. اسپرانټالوژي (Esperantology): هغه پوهه چې اسپرانټو ژبه څېړي. اسپرانټو هغه نړیواله کمکي (مرستندویه) ژبه ده چې اېل. اېل. زامنهوف ډیزاین کړې او له هند-اروپایي ژبو لکه انګلش، فرانسوي، جرمني، ایټالوي، اسپانوي، روسي څخه یې الهام اخیستی او خپل جلا ګرامري ترکیبات، مشتقات او داسې نور اړخونه لري.

۱۷۰. ایتنوپیډالوژي (ethnopedology): هغه پوهه چې د خاوري بومي (سیمه ییزه) پوهه څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۱. اټيوپټالوژي (etiopathology): هغه پوهه چې د يوې پټالوژۍ لامل څېړي يا تشخيصوي.

۱۷۲. اکسومورفولوژي (exomorphology): هغه پوهه چې خارجي مورفولوژي څېړي.

۱۷۳. الکټروبيالوژي (electrobiology): هغه پوهه چې د بيالوژيکو ارګانيزمونو په واسطه د برېښنا توليد او کارونه څېړي.

۱۷۴. اکسوپلانټالوژي (exoplanetology): هغه پوهه چې هغه سيارې څېړي چې زموږ له لمريز نظام څخه دباندې شتون لري.

۱۷۵. ايکو اپيډمیالوژي (ecoepidemiology): هغه پوهه چې پر روغتيا ايکولوژيکې اغېزې څېړي.

۱۷۶. الکټروهيالوژي (electroheology): هغه پوهه چې د مادې پر رهالوژيکو خواصو د برېښنايي ساحو اغېزې څېړي. وګورئ: رهالوژي.

۱۷۷. امبريوپټالوژي (embryopathology): هغه پوهه چې د جنين ناروغۍ څېړي.

۱۷۸. ايتنو انټومولوژي (enthnoentomology): د انټومولوژي (حشره پوهنې) هغه څانګه چې د خلکو او حشراتو ترمنځ تعامل څېړي.

۱۷۹. ايتنو موزيکالوژي (ethnomusicology): هغه پوهه چې کلچر او موسيقي څېړي. يا: هغه پوهه چې موسيقي او له کلچر سره د موسيقۍ تړاو څېړي.

۱۸۰. ايتنو سايکالوژي (ethnopsychology): هغه پوهه چې داسې ارواپوهنيز مفاهيم څېړي چې د بېلا بېلو پرګنو په منځ کې شتون لري.

۱۸۱. اکسانتيماټولوژي (exanthematology): هغه پوهه چې اکسانتم (يو ډول خارښ چې معمولاً په ماشومانو کې ليدل کېږي) څېړي.

۱۸۲. ايکو جيو مورفولوژي (ecogeomorphology): هغه پوهه چې د ايکولوژي او جيومورفولوژي ترمنځ اړيکې څېړي.

۱۸۳. ايتنوپرايمټالوژي (ethnoprimatology): هغه پوهه چې د انسانانو او نورو لومړنيو موجوداتو ترمنځ اړيکې څېړي.

۱۸۴. الکټرو کارډيالوژي (electrocardiology): هغه پوهه چې د زړه برقي فعاليت څېړي.

۱۸۵. الکټروفزيالوژي (electrophysiology): د فزيولوژي هغه څانګه چې د ارګانيزمونو برقي فعاليت څېړي.

۱۸۶. الکټروټکنالوژي (electrotechnology): **د** برقي ټکنالوژي او انجينرۍ ترکيب ته الکټرو ټکنالوژي ويل کېږي.

۱۸۷. ايتنو فارماکولوژي (ethnopharmacology): هغه پوهه چې توکميزې ډلې، د هغو روغتيا او دا چې د هغوی روغتيا د دوی له فزيکي عادتونو او درمل جوړونې او کارونې سره څنګه تړاو خوري، تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۹. ایاټرالوژي (iatrology): د طب علم ته ایاټرالوژي ویل کېږي.

۱۹۰. ایماګالوژي (imagology): هغه پوهه چې په ادب او داسې نورو ډګرونو کې کلتوري کلېشې (سیټروټایپونه) څېړي.

۱۹۱. آیرینالوژي (irenology): هغه پوهه چې سوله څېړي؛ سوله پوهنه.

۱۹۲. آیریسالوژي (irisology): هغه پوهه چې د زنبق بوټي کر څېړي.

۱۹۳. ایامټالوژي (iamatology): هغه پوهه چې درملنه څېړي.

۱۹۴. ایمونولوژي (immunology): د طب هغه څانګه چې د بدن دفاعي سیستم څېړي.

۱۹۵. اسلامولوژي (Islamology): هغه پوهه چې اسلام تر څېړنې لاندې نیسي.

۱۹۶. اکتیالوژي (ichthyology): د زولوژي هغه څانګه چې ماهیان (کبان) څېړي.

۱۹۷. ایډیوبیالوژي (idiobiology): هغه پوهه چې بیالوژیک فرد څېړي.

۱۹۸. انسکټالوژي (insectology): هغه پوهه چې حشرات څېړي.

۱۹۹. امپلنټالوژي (implantology): هغه پوهه چې د غاښونو تعویض (بدلول) څېړي.

۲۰۰. انفکټیالوژي (infectiology): هغه پوهه چې د ناروغیو سرایت (انفکشن) څېړي.

۲۰۱. ایمونو ایکالوژي (immunoecology): هغه پوهه چې د ایمونولوژي او ایکالوژي تعامل څېړي.

۲۰۲. انفوډیمیالوژي (infodemiology): د اپیډیمیالوژي هغه څانګه چې په هغه کې د انټرنټ له لارې ډاټا (خام معلومات) ترلاسه کېږي.

۲۰۳. انسټرکټالوژي (instructology): د ښوونې هغه څانګه چې په هغه کې لارښوونه د علم او پوهې د لېږد لپاره کارول کېږي.

۲۰۴. ایمونوسرالوژي (immunoserology): د سرالوژي هغه څانګه چې دفاعي غبرګون مطالعه کوي. وګورئ: سرالوژي.

۲۰۵. ایمونو ویرولوژي (immunovirology): هغه پوهه چې د ویروسونو او دفاعي سیستم تر منځ تعامل څېړي.

۲۰۶. انټرا کرینولوژي (intracrinology): هغه پوهه چې انټراکراین هورمونونه او د هغو اړوند رنځونه څېړي.

۲۰۷. اکتیو ټاکسیکالوژي (ichthiotoxicology): هغه پوهه چې هغه زهر څېړي چې په کبانو کې موندل کېږي.

۲۰۸. ایمونو واکسینالوژي (immunovaccinology): د واکسین موندنې په ډګر کې له ایمونولوژي څخه ګټه اخیستنه د ایمونو واکسینالوژي په نوم یادېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۸. انفارمېشن ټکنالوژي (information technology): هغه پوهه چې کمپیوټري سیستمونه او کاریالونه تر څېړنې لاندې نیسي؛ معلوماتي ټکنالوژي.

یا: د کمپیوټري سیستمونو او کاریالونو د جوړولو چارې ته هم ویل کېږي.

یا: د یوه سازمان د کمپیوټرپوهنې څانګه د معلوماتي ټکنالوژي په نوم یادېږي.

۲۰۹. اوینالوژي (oenology): هغه پوهه چې شراب او شراب جوړونه څېړي.

۲۱۰. اویکالوژي (oikology): هغه پوهه چې کورونه (ودانۍ) او کور (کورنۍ، غړي)، په تېره د هغو روغتیایي شرایط تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۱۱. اونکالوژي (oncology): د طب هغه څانګه چې تومورونه، د هغو جوړېدل، تشخیص، درملنه او مخنیوی څېړي.

۲۱۲. انټالوژي (ontology): د میټافزیک هغه څانګه چې د وجود یا هغو شیانو چې موجود وي، طبیعت او اساسي ځانګړنې څېړي؛ وجودپوهه.

۲۱۳. اپټالوژي (optology): هغه پوهه چې دید (نظر) څېړي؛ دید پوهنه.

۲۱۴. آسمالوژي (osmology): هغه پوهه چې بویونه څېړي.

۲۱۵. اکلالوژي (ochlology): د خلکو د ګڼه ګوڼې (رش کش) اړواپوهنه د اکلالوژي په نوم یادېږي.

۲۱۶. افیالوژي (ophiology): هغه پوهه چې ماران څېړي. افیالوژي د هرپټالوژي یوه څانګه ده. وګورئ: هرپټالوژي.

۲۱۷. ارتالوژي (orthology): صحیح تکلم او یا د لغتونو سمه کارونه د ارتالوژي په نوم یادېږي.

۲۱۸. استیالوژي (osteology): هغه پوهه چې د هډوکو پتالوژي او مورفولوژي څېړي.

۲۱۹. اوشنالوژي (oceanology): هغه پوهه چې بحرونه څېړي.

۲۲۰. اډنټولوژي (odontology): هغه پوهه چې د غاښونو جوړښت او وده څېړي. یا: د غاښپوهنې هغه څانګه چې د غاښونو ګډوډۍ څېړي.

۲۲۱. اونیرالوژي (oneirology): هغه پوهه چې خوبونه او د هغو تعبیر څېړي.

۲۲۲. ارګنالوژي (organology): هغه پوهه چې د نباتاتو او ژوو غړي څېړي. یا: د تاریخ، کلتور او پنځېدو له مخې د موسیقیي آلاتو څېړنه د ارګنالوژي په نوم یادېږي.

۲۲۳. اوریزمالوژي (orismology): هغه پوهه چې تخنیکي اصطلاحات څېړي؛ ټرمینالوژي.

۲۲۴. اوریکټالوژي (oryctology): هغه پوهه چې له ځمکې څخه را کیندل شوي شیان او همدا رنګه منرالونه او فاسیلونه څېړي.

۲۲۵. اولفکټالوژي (olfactology): د بوی کیمیاوي څېړنه اولفکټالوژي بلل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۶. اونکوبیالوژي (oncobiology): د سرطان بیالوژي ته انکوبیالوژي ویل کېږي.

۲۲۷. اونوماټولوژي (onomatology): هغه پوهه چې د نومونو منشاء څېړي.

۲۲۸. ارکیډالوژي (orchidology): هغه پوهه چې بنونه (د ګلونو باغونه) څېړي.

۲۲۹. اورنیتالوژي (ornithology): د زولوژي هغه څانګه چې په ساینسي ډول مرغان څېړي.

۲۳۰. اونوماسیولوژي (onomasiology): د لکسیکالوژي هغه څانګه چې نومونه او مفاهیم څېړي.

۲۳۱. اوپیلیونالوژي (opilionology): هغه پوهه چې درمندګر څېړي.

۲۳۲. اوټوپتالوژي (otopathology): هغه پوهه چې د غوږونو ناروغۍ څېړي.

۲۳۳. اوټو رینولوژي (otorhinology): هغه پوهه چې غوږ او پوزه (او د هغو ناروغۍ) څېړي.

۲۳۴. افتلمالوژي (ophthalmology): هغه پوهه چې د سترګو اناټومي، دندې، ناروغۍ او درملنه څېړي.

۲۳۵. اوسفریسالوژي (osphresiology): هغه پوهه چې بویونه څېړي.

۲۳۶. اپټوفزیالوژي (optophysiology): هغه پوهه چې د رڼا فزیالوژي څېړي.

۲۳۷. ارتوپټرالوژي (orthopterology): هغه پوهه چې ارتوپټرا څېړي.

۲۳۸. اسټیوپتالوژي (osteopathology): هغه پوهه چې د هډوکو پتالوژي څېړي.

۲۳۹. اوټولېرنګالوژي (otolaryngology): هغه پوهه چې د غوږ، پوزې او ستوني ناروغۍ څېړي.

۲۴۰. اونیکوپتالوژي (onychopathology): هغه پوهه چې د نکانو ناروغۍ څېړي.

۲۴۱. اورنیتیکنالوژي (ornithichnology): د علم هغه څانګه چې د مرغانو د پښو فوسیلي چاپ/نښه څېړي.

۲۴۲. اسټیو ایمونولوژي (osteoimmunology): هغه پوهه چې د اسکلېټ او دفاعي سیستم ترمنځ اړیکي څېړي.

۲۴۳. اسټیوارکیالوژي (osteoarchaeology): هغه پوهه چې په لرغونو اثارو کې انساني پاتې شوني څېړي.

۲۴۴. افتلموپتالوژي (ophthalmopathology): هغه پوهه چې د سترګو ناروغۍ څېړي.

۲۴۵. اوټو لېرنګو هینګالوژي (otolaryngohingology): هغه پوهه چې د غوږ، پوزې او ستوني ناروغۍ څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب

۲۴۶. بیالوژي (biology): هغه پوهه چې ژوند او ژوندۍ ماده څېړي.

۲۴۷. بارولوژي (barology): هغه پوهه چې وزن یا د ثقل مرکز څېړي.

۲۴۸. باټالوژي (batology): هغه پوهه چې په ساینسي میتودونو د روبس ګل تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۴۹. باینالوژي (binology): باینالوژي هغې بوختیا یا فعالیت ته ویل کېږي چې د نامتو څېرو او عامو خلکو په هکله د معلوماتو د لاسته راوړلو په خاطر د هغو خځلنۍ (کثافت دانۍ) توشپل کېږي او بیا لاسته راغلي معلومات په کوچنیو ورځپاڼو کې خپرېږي. د یادونې وړ ده چې دغه فعالیت له اخلاقي پلوه تر پوښتنې لاندې دی.

۲۵۰. بویالوژي (boyology): د یوه نارینه زلمي (هلک) څېړنې یا ساینسي ازمایښت ته بویالوژي ویل کېږي.

۲۵۱. برایالوژي (bryology): د برایوفایټس څېړنې ته برایالوژي ویل کېږي. برایوفایټس هغو بوټو ته ویل کېږي چې رګونه یا مجرا نه لري، مثلاً د کاڼي ګل یا موسه.

۲۵۲. بوګالوژي (bugology): هغه پوهه چې حشرات څېړي، د بوګالوژي په نوم یادېږي.

۲۵۳. بورسالوژي (bursalogy): هغه پوهه چې بورس تر څېړنې لاندې نیسي. بورس یوه ښویه ماده ده چې په هغه ځای کې شتون لري چې د یوې عضلې او هډوکي سولېدل پېښېږي او د دواړو حرکتي سطحو ترمنځ د اصطکاک کچه کموي.

۲۵۴. بالنیولوژي (balneology): هغه پوهه چې حمامونه او لمبېدل (غسل کول) تر څېړنې لاندې نیسي، په ځانګړې ډول هغه غسل چې د درملنې په خاطر ترسره کېږي.

۲۵۵. باریالوژي (barriology): هغه پوهه چې حجروي خنډونه (بندښتونه) څېړي.

۲۵۶. باتمالوژي (bathmology): هغه پوهه چې په یوه ډسکورس کې د تعامل درجې او یا د ژبنې خود ارجاعي پوړونه تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۵۷. بیبلیالوژي (bibliology): هغه پوهه چې د کتابونو او د چاپ د فن تاریخ تر څېړنې لاندې نیسي. بل تعریف یې په دې ډول دی: هغه پوهه چې بایبلي ادبیات (بایبل او د عیسویت نور کتابونه) تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۵۸. بایو ایکالوژي (bioecology): هغه پوهه چې د ایکالوژي بیالوژیک اړخونه څېړي.

۲۵۹. بوټانولوژي (botanology): هغه پوهه چې بوټي (نباتات) څېړي. د بوټاني په نوم هم یادېږي.

۲۶۰. براکیلوژي (brachylogy): هغه پوهه چې د لغتونو د حذف (غورځن) بېلا بېل حالتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړي چې په دې کې د هغو لغتونو حذف او له منځه هم وړل هم راځي چې په یوه عبارت کې د پوهېدو وړ وي، لکه په انګلش ژبه کې له «good morning» څخه د good کلمې غورځول.

۲۶۱. برانټالوژي (brontology): هغه پوهه چې تندر څېړي.

۲۶۲. بودالوژي (Buddhology): هغه پوهه چې بودا او یا بودیزم تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۶۳. بفیالوژي (Buffyology): هغه پوهه چې ((Buffy the Vampire Slayer)) ټلویزوني سریال په علمي او اکاډمیکو میتودونو تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۶۴. بیریسټالوژي (berestology): هغه پوهه چې د ونې په پوټکي لیکل شوې خطي نسخې مطالعه کوي.

۲۶۵. بایو رهالوژي (biorheology): هغه پوهه چې د بیالوژیکو موادو جریان (بهېدا) او ویجاړتیا څېړي.

۲۶۶. بایو ټیپالوژي (biotypology): بایو ټیپالوژي هغه حیوانات څېړي چې مشابه جینوټایپ ولري.

۲۶۷. بروماټولوژي (bromatology): هغه پوهه چې خواړه څېړي.

۲۶۸. بټنالوژي (buttonlogy): هغه پوهه چې د جامو تنۍ (بټنونه) څېړي.

۲۶۹. بکټیریالوژي (bacteriology): هغه پوهه چې په عمومي ډول بکټیریا او په تېره د رنځونو او کرهنې په باب یې تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۷۰. بارامینالوژي (baraminology): هغه پوهه چې د بایبلي عقیدې له مخې د ارګانیزمونو ډلبندي څېړي او یا د همدې عقیدې پر اساس د موجوداتو ډلبندي ترسره کوي. په لنډ ډول ویلای شو چې د مخلوقاتو مطالعې ته بارامینالوژي ویل کېږي.

۲۷۱. بایوکونولوژي (biocoenology): هغه پوهه چې بایکونوس څېړي. بایکونوس د هغو ارګانیزمونو ټولنې ته ویل کېږي چې یو طبیعي ایکالوژیک واحد جوړوي.

۲۷۲. بایوپټالوژي (biopathology): د بدن د غړو، تومورونو او ورته بیالوژیکو جوړښتونو پټالوژي (د ناروغیو پوهه/رنځپوهنه) د بایوپټالوژي په نوم یادېږي.

۲۷۳. بایوسوشیالوژي (biosociology): وګورئ: سوشوبیالوژي.

۲۷۴. براکټالوژي (bracketology): هغه پوهه چې د لوبو د پایلې وړاندوینه او تجزیه څېړي او یا د لوبو د پایلې په هکله وړاندوینه کوي.

۲۷۵. بایوکرونولوژي (biochronology): هغه پوهه چې د تیرو د فاسیلونو د شننې له لارې د هغو نېټې ټاکي.

۲۷۶. بایو فزیالوژي(biophysiology) : بیالوژیکي فزیالوژۍ ته بایوفزیالوژي ویل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۷. بایوسایکالوژي (biopsychology): بیالوژیکي ارواپوهني ته بایوسکایلوژي ویل کېږي.

۲۷۸. بایوسپیلیالوژي (biospeleology): د هغو ارګانیزمونو بیالوژي چې په سمڅو کې ژوند کوي.

۲۷۹. بایوټکنالوژي (biotechnology): په صنعتي، زراعتي، طبي او نورو ټکنالوژیکو مواردو کې د ژوندیو موجوداتو (په تېره مایکرو موجوداتو) کارونه د بایوټکنالوژي په نوم یادېږي.

دغه راز، د ژوندیو موجوداتو د علومو د څېړنې او مطالعې لپاره د انجینرۍ او ټکنالوژۍ اصول او میتودونو پلي کول د بایوټکنالوژي یوه برخه ده.

د تعریف په توګه ویلای شو چې بایوټکنالوژي د پورته یادو ټولو اړخونو څېړنې او شننې ته ویل کېږي.

۲۸۰. بایوارکیالوژي (bioarcheology): وګورئ: استي ارکیالوژي.

۲۸۱. بایوکلیمټالوژي (bioclimatology): د ساینس هغه پوهنګښتیایي څانګه چې د موسمونو د ترتیب له مخې د بایوسفیر او ځکمني اټوموسفیر ترمنځ اړیکې څېړي.

۲۸۲. بایومیټریالوژي (biometeorology): هغه پوهه چې د اتوموسفیري شرایطو (موسم) او ژوندیو موجوداتو ترمنځ اړیکې څېړي.

۲۸۳. بایو انتروپولوژي (bioanthropology): بیالوژیکي انتروپولوژۍ ته بایوانتروپولوژي ویل کېږي.

۲۸۴. بایو جیو مورفولوژي (biogeomorphology): هغه پوهه چې د ځمکې او ارګانیزمونو تر منځ تعامل تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۸۵. بایو نانو ټکنالوژي (bionanotechnology): هغه پوهه چې د نانوټکنالوژۍ لپاره د بیالوژي کارونه او تطبیق څېړي.

۲۸۶. بایو مایکرو میټریالوژي (biomicrometeorology): هغه پوهه چې د کوچنۍ کچې موسمي سیسټمونه څېړي چې تر شا یې یو بیالوژیک لامل لاس ولري. د مثال په ډول هغه سیسټم چې د ونو د زیاتي پراختیا له کبله رامنځته کېږي.

پ

۲۸۷. پیډالوژي (pedology): د خاورې پوهنې هغه څانګه چې خاوره د طبیعي سیسټمونو د یوه جز په توګه څېړي او یا د خاورې پیدایښت او ډلبندي مطالعه کوي.

۲۸۹. پینالوژي (penology): هغه پوهه چې د سزا او همدا رنګه د جرم د مخنیوي لپاره منل شوې او پلان شوې پروسې څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۰. پومولوژي (pomology): هغه پوهه چې مېوه او د مېوې کر څېړي.

۲۹۱. پوسالوژي (posology): هغه پوهه چې د درملو کارونه / ډوسونه او په تېره د دقیقو نسخو تشخیص څېړي.

۲۹۲. پیرالوژي (pyrology): هغه پوهه چې د تودوخې یا لمبې اغېزې، چې ډېر کله په چاودېدونکو موادو او کیمیاوي مرکباتو پورې اړه لري، تر څېړنې لاندې نیسي.

۲۹۳. پانټالوژي (pantology): د بشري علومو ټولو څانګو ته یوه سیستماټیکه کتنه یا د نړیوالو معلوماتو یوه پنځونه د پانټالوژي په نوم یادېږي.

۲۹۴. پالیالوژي (paleology): هغه پوهه چې لرغوني وختونه یا لرغوني شیان څېړي.

۲۹۵. پتالوژي (pathology): د طب هغه څانګه چې د ناروغي طبیعت، د هغې علتونه، پروسې، وده او پایلې څېړي.

۲۹۶. پاټرالوژي (patrology): هغه پوهه چې د کلیسا د پاپانو ژوند او کارونه څېړي.

۲۹۷. پیسټالوژي (pestology): هغه پوهه چې وباوې څېړي.

۲۹۸. پیټرالوژي (petrology): هغه پوهه چې د تیږو منشاء، ترکیب او ساختمان څېړي.

۲۹۹. پیمپالوژي (pimpology): هغه پوهه چې دلالي یا دلال کېدل څېړي.

۳۰۰. پلوټالوژي (plutology): هغه پوهه چې شتمني څېړي.

۳۰۱. پورنالوژي (pornology): هغه پوهه چې جنسي اړیکي (جماع) څېړي. یا: د جنسي اړیکو په تړاو لوڅو لیکنو ته هم ویل کېږي.

۳۰۲. پروټالوژي (protology): د تیولوژي هغه څانګه چې منشاوې (سرچینې) او لومړنې شیان تر څېړنې لاندې نیسي.

۳۰۳. پنالوژي (punnology): له لغتونو سره د لوبېدو هنر یا فعالیت د پنالوژي په نوم یادېږي.

۳۰۴. پیرګالوژي (pyrgology): هغه پوهه چې مینارونه څېړي.

۳۰۵. پاپیرالوژي (papyrology): هغه پوهه چې پر پاپیروس لیکلي لرغوني متنونه څېړي.

۳۰۶. پاسیمالوژي (pasimology): د افهام او تفهیم لپاره د بدني حرکتونو استفاده (کارونه) د پاسیمالوژي په نوم یادېږي.

۳۰۷. پېټریالوژي (patriology): د عیسوي تیولوژۍ یوه څانګه چې خدای - ازلي پلار، څېړي.

۳۰۸. پیسټیالوژي (pisteology): هغه پوهه چې ایمان څېړي.

۳۰۹. نیومالوژي (pneumology): هغه پوهه چې تنفسي سیستم او غړي یې څېړي.

۳۱۰. پوګونولوژي (pogonology): هغه پوهه چې ږیره څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱۱. پولمالوژي (polemology): هغه پوهه چې بشري نښتي او جګړې څېړي.

۳۱۲. پولیټالوژي (politology): د ټولنیزو علومو هغه څانګه چې د سیاست، سیاسي سیستمونو او سیاسي چلن وړاندوینه، تجزیه، سپړنه او تیوري څېړي.

۳۱۳. پونرالوژي (ponerology): هغه پوهه چې بدي / شر څېړي.

۳۱۴. پوټامولوژي (potamology): هغه پوهه چې سیندونه څېړي.

۳۱۵. پراکسیالوژي (praxeology): هغه پوهه چې انساني کړه وړه یا چلن څېړي.

۳۱۶. پراکټالوژي (proctology): د طب هغه څانګه چې مقعد او اړوندې برخې یې څېړي.

۳۱۷. پوسیالوژي (pussyology): هغه پوهه چې پیشوګانې څېړي.

۳۱۸. پایراټولوژي (pyretology): هغه پوهه چې تبې څېړي.

۳۱۹. پانتیالوژي (pantheolgy): د تیولوژي هغه سیستم چې ټولو ادیانو ته په خپله غېږه کې ځای ورکوي؛ د تیولوژي ټولیز سیستم ته هم ویل کېږي.

۳۲۰. پارابیالوژي (parabiology): هغه پوهه چې بیالوژیک پارا نورمال فعالیتونه څېړي.

۳۲۱. پېرمیالوژي (paremiology): هغه پوهه چې متلونه څېړي.

۳۲۲. پرسونالوژي (personology): د شخصیتي ارواپوهنې هغه تیوري چې هېنري موري او نورو ورته وده ورکړه.

۳۲۳. پیفیلالوژي (piphilology): د یوې بوختیا په توګه د پای (ریاضیکي عدد/سمبول) د شمېرو په یادو زده کول د پیفیلالوژي په نوم یادېږي.

۳۲۴. پیسکټالوژي (piscatology): هغه پوهه چې کب نیونه څېړي.

۳۲۵. پلانیټالوژي (planetology): هغه پوهه چې ستوري، ستوریز سیستمونه او لمریز نظام څېړي.

۳۲۶. پرایمټالوژي (primatology): د زولوژي هغه څانګه چې پرایمېټونه (اولیه موجودات) څېړي.

۳۲۷. پولمونولوژي (pulmonology): د طب هغه څانګه چې د سږو او تنفسي جهاز ناروغۍ څېړي.

۳۲۸. پایروبالوژي (pyroballogy): هغه پوهه چې توپونه څېړي.

۳۲۹. پالټیالوژي (palaetiology): هغه پوهه چې د علت و معلول د قانون په اساس د ځمکې تېر حالات او بدلونونه څېړي.

۳۳۰. پالیوبیالوژي (paleobiology): د بیالوژي هغه څانګه چې د نباتاتو او حیواناتو فاسیلونه څېړي.

۳۳۱. پالیوایکالوژي (paleoecology): هغه پوهه چې د لرغوني تېرمهال ایکالوژي څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۳۲. پالیوجیولوژي (paleogeology): په لرغوني تېر مهال کې د یوه خاص ځای ایکالوژي ته پالیوجیولوژي ویل کېږي.

۳۳۳. پالیوبوټاني (paleobotany): د پالیونټالوژي هغه څانګه چې نباتي فاسیلونه څېړي.

۳۳۴. پالیوانټالوژي (paleontology): هغه پوهه چې د ماقبل التاریخ یا جیولوژیکو وختونو ژوندي موجودات، په تېره هغه چې د فاسیلونو په ډول پاتې وي، تر څېړنې لاندې نیسي.

۳۳۵. پالیوزولوژي (paleozoology): د زولوژي هغه څانګه چې فاسیلونه څېړي.

۳۳۶. پاراډاکسالوژي (paradoxology): د پاراډاکسونو کارونې ته پاراډاکسالوژي ویل کېږي.

۳۳۷. پارسیټالوژي (parasitology): هغه پوهه چې پرازیتونه څېړي.

۳۳۸. پاتوبیالوژي (pathobiology): د بیالوژي هغه څانګه چې پتالوژي څېړي او د طبي اړخونو پر ځای ډېر ټینګار یې پر بیالوژیکو مواردو وي.

۳۳۹. پرنیټالوژي (perinatology): د قابلګي هغه څانګه چې د کوچنۍ زېږون پر طبي او عملیاتي مدیریت تمرکز کوي.

۳۴۰. پي ایچ تیسیالوژي (phthisiology): هغه پوهه چې د سږي توبرکلوز، د هغه درملنه او ساتنه څېړي.

۳۴۱. پروټوزولوژي (protozoology): هغه پوهه چې پروتوزوا څېړي.

۳۴۲. پیرمیډالوژي (pyramidology): هغه پوهه چې اهرامونه څېړي، خو د تاریخي یا لرغونپوهنیز لیدلوري پر ځای ماوراء الطبیعي یا د عصر جدید لیدلوری کاروي.

۳۴۳. پانکریټالوژي (pancreatology): هغه پوهه چې د پانکراس غده څېړي.

۳۴۴. پراسوپونالوژي (prosoponology): د ماسکونو غونډولو او ډلبندۍ ته پراسوپونالوژي ویل کېږي.

۳۴۵. پرو-وربیالوژي (proverbiology): هغه پوهه چې متلونه څېړي.

۳۴۶. پالیو آکسي لالوژي (palaeoxylology):

هغه پوهه چې فاسیلي لرګي، که تېره شوي وي یا نه، تر څېړنې لاندې نیسي.

۳۴۷. پالیونیورالوژي (paleoneurology): هغه پوهه چې د له منځه تللیو حیواناتو عصبي سیستم څېړي.

۳۴۸. پالیوپټالوژي (paleopathology): هغه پوهه چې لرغوني ناروغۍ څېړي.

۳۴۹. پالیوفایکالوژي (paleophycology): د پالیونټالوژي هغه څانګه چې فاسیلي الجي څېړي.

۳۵۰. پالیو فایټالوژي (paleophytology): وګورئ: پالیوبوټاني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۵۱. پالیو راډیولوژي (paleoradiology): د لرغونو پاتي شونو او اثارو د څېړني لپاره د عصري رایډلوژیکو تخنیکونو کارونه د پالیو راډیولوژي په نوم یادېږي.

۳۵۲. پاراسایکالوژي (parapsychology): د هغه څه پوهه چې تر دمګرۍ نه شي تشریح کېدای؛ رواني یا ماوراء الطبیعي پدیدې، لکه ټیلي پاتي او اروواوې.

۳۵۳. پیډو مورفولوژي (pedomorphology): د خاورې مورفولوژي (جوړښت/بنې) ته پیډو مورفولوژي ویل کېږي.

۳۵۴. پیریوډانټالوژي (periodontology): پیرډیوډانټیک؛ هغه پوهه چې د غاښونو حمایوي جوړښتونه - ژامې، ووری، هډوکی، سیمنټم - او هغه شرایط او رنځونه څېړي چې پر غاښونو اغېز کوي.

۳۵۵. فوټو پټالوژي (photopathology): د پټالوژي هغه څانګه چې هغه ناروغۍ څېړي چې رڼا ته د ظاهرېدو له امله پیدا شوې وي.

۳۵۶. فایټولیټالوژي (phytolithology): هغه پوهه چې فاسیلي نباتات څېړي؛ پالیوبوټاني؛ پالیوفایټالوژي.

۳۵۷. فایټوپټالوژي (phytopathology): هغه پوهه چې د نباتاتو ناروغۍ څېړي؛ نباتي پټالوژي.

۳۵۸. فایټوسوشیالوژي (phytosociology): هغه پوهه چې د نباتي ټولنو ایکالوژي، ډلبندي او خپرېدل څېړي.

۳۵۹. پولي ګلاټالوژي (polyglottology): د ډېرو ژبو کارونه د پولي ګلاټالوژي په نوم یادېږي.

۳۶۰. پرابلمټالوژي (problematology): د فلسفي هغه بڼه چې پر پوښتلو (questioning) ولاړه ده.

۳۶۱. سایکاټوپالوژي (psychotopology): د ځای رواني بعد؛ د یو چا پر ذهني او احساساتي حالت د فزیکي چاپېریال اغېز د سایکاټوپالوژي په نوم یادېږي.

۳۶۲. پیډوسایکالوژي (paedopsychology): هغه پوهه چې د ماشوم او/یا نوزېږي د ذهن (یا اروا چې اوس نه کارېږي) طبیعت، کار کولو طرز او وده تر څېړنې لاندې نیسي؛ د ماشوم ارواپوهنه.

یا: د ماشوم د ذهن یا اروا سیسټماټیکه څېړنه یا تیوریکه شننه د پیډوسایکالوژي په نوم یادېږي.

۳۶۳. پالیوهایډرالوژي (palaeohydrology): هغه پوهه چې لرغوني سیندونه او نور اوبیز خواص څېړي.

۳۶۴. پالیوماسټالوژي (palaeomastology): وګورئ: پالیومامالوژي.

۳۶۵. پالیوکرونولوژي (paleochronology): ماقبل التاریخ کرونولوژي د پالیوکرونولوژي په نوم یادېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۶۶. پالیوفزیالوژي (paleophysiology): هغه پوهه چې د حیواني فزیالوژي ارتقایي (تکاملي) اساس څېړي.

۳۶۷. پالیو اورنتهالوژي (paleoornithology): د پالیونتهالوژي هغه څانګه چې فاسیلي مرغان څېړي.

۳۶۸. پاتو مورفولوژي (pathomorphology): هغه پوهه چې د یوه پاتولوژیک حالت مورفولوژي څېړي.

۳۶۹. پاتو فزیالوژي (pathophysiology): هغه پوهه چې په ناروغۍ او ټپ (زخم) پورې تړلي فزیولوژیک بهیرونه څېړي.

۳۷۰. پاټرونوموټالوژي (patronomatology): د علم هغه څانګه چې شخصي نومونه او د هغو منشاء څېړي؛ د پاټرونومیکونو څېړنه.

۳۷۱. پایکورنا ویرولوژي (picornavirology): هغه پوهه چې پایکورنا ویروسونه څېړي. پایکورنا هغه ویروسونه دي چې ډېری یې سرایت کوونکي او د پولیو، د پښې و خولې ناروغۍ او د ټوخلي بېلا بېل ډولونه او د داسې نورو ناروغیو لامل ګرځي.

۳۷۲. ټایلوکرونولوژي (ptilochronology): هغه پوهه چې د غذایي حالت د یوه انډیکس په توګه د وزرونو د ودې فیصدي څېړي.

۳۷۳. پالیوکلیمټالوژي (palaeoclimatology): هغه پوهه چې د ځمکې ماقبل التاریخ اقلیم څېړي.

۳۷۴. پالیو انتروپولوژي (paleoanthropology): هغه پوهه چې لرغوني انساني پاتې شوني څېړي.

۳۷۵. پالیو اپیډمیالوژي (paleoepidmeiology): هغه پوهه چې له اپیدمیالوژیک اړخه د لرغونو وختونو ناروغۍ څېړي.

۳۷۶. پوسټ-فینامینالوژي (postphenomenology): د فینامینالوژي نوې بڼه چې موخه یې د ذهن ګرایي یا موضوعیت پر محدودیتونو برلاستیا ده.

۳۷۷. پالیو هیستهوپتالوژي (paleohistopathology): هغه پوهه چې د لرغونو ناروغیو هیستوپتالوژي څېړي.

۳۷۸. پاتو نیورو فزیالوژي (pathoneurophysiology): د ناروغۍ نیوروفزیالوژي ته پاتو نیورو فزیالوژي ویل کېږي.

۳۷۹. پاتولوژیکل هیستالوژي (pathological histology): هغه پوهه چې د ژوندي موجود ناروغه نسجونه څېړي. (د نورمال هیستالوژي پر خلاف، چې روغ نسجونه څېړي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ت

۳۸۰. تیالوژي (thealogy): هغه پوهه چې له فیمنیستي لیدلوري خداینه یا ښځینه خدای تر څېړنې لاندې نیسي.

۳۸۱. تیولوژي (theology): هغه پوهه چې خدای (ازلي خدای)، یو خدای، یا خدایان او په ټوله کې د دین رښتینولي تر څېړنې لاندې نیسي.

۳۸۲. تیریالوژي (thereology): تیراپیوټکس؛ د ناروغیو درملنه؛ یا د شفا (درملنې) پوهې ته تیریالوژي ویل کېږي.

۳۸۳. ترمالوژي (thermology): هغه پوهه چې تودوخه څېړي.

۳۸۴. ټیبیټالوژي (Tibetology): هغه پوهه چې تبت، د دې سیمې تاریخ او کلچر څېړي.

۳۸۵. تاناټولوژي (thanatology): هغه پوهه چې مړینه او په مرګ پورې تړلي موارد، او همدا رنګه په مرض الموت اخته وګړي او د هغه د کورنۍ اړتیاوې تر څېړنې لاندې نیسي.

۳۸۶. تیماټالوژي (thematology): هغه پوهه چې په ادبیاتو، په تېره له جیوګرافیک اړخه تقسیم شوي، کلچر کې تیمونه **(themes)** څېړي.

۳۸۷. تریپسالوژي (threpsology): د تغذیې ګروهې ته تریپسالوژي ویل کېږي.

۳۸۸. تاماټولوژي (thaumatology): هغه پوهه چې معجزې څېړي.

۳۸۹. ترماټالوژي (thermatology): د درمان پوهنې هغه څانګه چې د درملنې لپاره د تودوخې کارونه څېړي.

۳۹۰. تریماټالوژي (thremmatology): هغه پوهه چې د بوټو او ژوو تکثیر او تناسل څېړي.

۳۹۱. تیوریوګنالوژي (theriogenology): د وترنرۍ طب هغه څانګه چې تناسل څېړي.

۳۹۲. تیو تاناټولوژي (theothanatology): د هغه فکر یو لړ فلسفي او تیولوژیکي موندنې چې ښايي خدای مړ وي.

ټ

۳۹۳. ټاکسیکو پتالوژي (toxicopathology): هغه پوهه چې په هغو حجراتو، نسجونو او غړو کې جوړښتي او عملیاتي بدلونونه څېړي چې په زهرو یا زهرجنو موادو ککړ وي.

۳۹۴. ټرانسپلانټالوژي (transplantology): د طب هغه څانګه چې د غړو په بدلولو (یا تعویض الاعضاء) کې ښکېل مسایل څېړي.

۳۹۵. ټاکسیکو فارماکولوژي (toxicopharmacology): د زهري موادو فارماکولوژي ته ټاکسیکو فارماکولوژي ویل کېږي.

۳۹۶. ټرانسلاټالوژي (translatology): وګورئ: ټراډکټالوژي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۹۷. ټنګوسالوژي (Tungusology): هغه پوهه چې ټنګوسي ژبې څېړي.

۳۹۸. ټين ټينالوژي (tintinlogy): هغه پوهه چې د The Adventures of Tintin سريال په اکاډميکه زمينه کې تر څېړنې لاندې نيسي.

۳۹۹. ټوپوبيالوژي (topobiology): هغه پوهه چې بيالوژيکي بڼې (شکلونه) څېړي.

۴۰۰. ټکنيکالوژي (technicology): وګورئ: ټکنالوژي.

۴۰۱. ټيمپسټالوژي (tempestology): هغه پوهه چې سايکلونونه، هريکن توپانونه او ورته ستر واقعات څېړي.

۴۰۲. ټيمبرالوژي (timbrology): هغه پوهه چې مهرونه څېړي. د مهرونو غونډولو ته هم ويل کېږي.

۴۰۳. ټاکسيکالوژي (toxicology): د فارماکولوژي هغه څانګه چې د زهرونو او مسموم کولو طبيعت، اغېزه، تشخيص او درملنه څېړي.

۴۰۴. ټولکينالوژي (Tolkienology): هغه پوهه چې د برتانوي ليکوال جې. آر. ټولکين پنځونې او کارونه څېړي.

۴۰۵. ټراډکټالوژي (traductology): هغه پوهه چې د ژباړې او ترجمانۍ تيوري او عمل، په تېره په يوه اکاډميکه زمينه کې تر څېړنې لاندې نيسي، داسې چې د ټولنيزو او انساني علومو عناصر هم ورسره مل وي. ډېره عامه اصطلاح ورته د ژباړې مطالعات يا ټرانسلاټالوژي کارېږي.

۴۰۶. ټرانزيټالوژي (transitology): هغه پوهه چې له يوه سياسي رژيم څخه بل سياسي رژيم ته د بدلون (اوښتلو) بهير څېړي.

۴۰۷. ټراماټالوژي (traumatology): د طب هغه څانګه چې د ټراما تشخيص او درملنه څېړي.

۴۰۸. ټيلي پټالوژي (telepathology): د ټيلي کمونيکېشن له لارې د ناروغۍ تشخيص د ټيلي پټالوژي په نوم يادېږي؛ لر رنځپوهه.

۴۰۹. ټيلي سايزمولوژي (teleseismology): د سايزمولوژي هغه څانګه چې د لرې واټن سايزمي پېښې څېړي يا ثبتوي.

۴۱۰. ټونو مورفولوژي (tonomorphology): هغه پوهه چې توني جوړښت څېړي.

۴۱۱. ټايپوکرونولوژي (typochronology): د شيانو د ټولګي په يو ډول کې کرونولوژيک توپير د ټايپوکرونولوژي په نوم يادېږي.

۴۱۲. ټيلي ډرماټالوژي (teledermatology): د پوستکي په حالتونو او تومورونو پورې اړوند طبي معلوماتو د لېږد لپاره د ټيلي کمونيکېشن ټکنالوژۍ کارونه د ټيلي ډرماټالوژي په نوم يادېږي.

۴۱۳. ټريکالوژي (trichology): هغه پوهه چې وېښتان تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱۴. ټروفالوژي (trophology): هغه پوهه چې تغذیه څېړي.

۴۱۵. ټایفلولوژي (typhlology): هغه پوهه چې ړوندوالی (نابینایي) څېړي.

۴۱۶. ټانګوټالوژي (Tangutology): هغه پوهه چې د ټانګوټ سیمې خلک، کلچر او ژبه څېړي.

۴۱۷. ټلماټالوژي (telmatology): هغه پوهه چې لمده یا زیمناکه ځمکه څېړي.

۴۱۸. ټرمینالوژي (terminology): د اصطلاحاتو هغه ډله چې په تجارت، هنر، ساینس او داسې نورو برخو کې کارېږي. یا: د اصطلاحاتو عقیدې ته هم ویل کېږي. یا: هغه پوهه چې اصطلاحات څېړي.

۴۱۹. ټرمونولوژي (terminology): وګورئ: ټرمینالوژي.

۴۲۰. ټاکالوژي (ptochology): هغه پوهه چې نېستي (فقر) څېړي.

۴۲۱. ټاکسالوژي (taxology): ټاکسونومي؛ هغه پوهه یا تخنیک چې د ډلبندۍ لپاره کارول کېږي. یا: هغه پوهه چې د ارګانیزمونو موندنه، سپړنه، ډلبندۍ او نومونه څېړي.

۴۲۲. ټایډولوژي (tidology): هغه پوهه چې مد و جزر څېړي.

۴۲۳. ټوکولوژي (tocology): د طب هغه څانګه چې زېږون (د ماشوم حمل) څېړي.

۴۲۴. ټونولوژي (tonology): هغه پوهه چې په انساني ژبو کې غاړه (ټون) څېړي.

۴۲۵. ټوپولوژي (topology): د ریاضیاتو هغه څانګه چې د یوه هندسي شکل یا جامد هغه ځانګړنې څېړي چې په کشولو، کږولو او نورو ورته حالتونو بدلون نه خوري.

۴۲۶. ټاکسولوژي (toxology): هغه پوهه چې توپونه او د توپونو د ګوزارولو مسیر/خط څېړي.

۴۲۷. ټایپولوژي (typology): هغه پوهه چې سمبولیکه ښودنه، په تېره د مذهبي متنونو منشا او معنا تر څېړنې لاندې نیسي. یا: د مشترکو ځانګړنو له مخې د یو شي د ډولونو سیسټماټیکه ډلبندي د ټایپولوژي په نوم یادېږي.

۴۲۸. ټاسالوژي (tassology): ټاسیوګرافی؛ د چایو د پاڼو یا قهوې د ذراتو په مټ فال ښودنه یا وړاندوینه کول.

۴۲۹. ټیلیالوژي (teleology): هغه پوهه چې د طبیعي پېښو موخه او ډیزاین څېړي.

۴۳۰. ټروپالوژي (tropology): د اخلاقي او نورو معناوو د استنباط لپاره د یوه مذهبي متن یا بلې پنځونې تعبیر د ټروپالوژي په نوم یادېږي.

۴۳۱. ټرکالوژي (Turkology): هغه پوهه چې د ترکیې د وګړو ژبې، تاریخ او کلتور څېړي.

۴۳۲. ټیپټالوژي (typtology): هغه پوهه چې د ارواوو د استحظار په ځای کې د ارواوو له خوا تولید شوي کړپند غږونه څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۳۳. ټکنالوژي (technology): د عملي مقاصدو لپاره د علم تنظيم او ترتيب ته ټکنالوژي ويل کېږي. يا: ټولې ببلا ببلې او کار وړ ټکنالوژۍ چې يوه کلچر يا خلکو پنځولې وي.

ج

۴۳۴. جيولوژي: هغه پوهه چې د ځمکې (يا نورو ستورو) جوړښت، د هغو منشاء او رامنځته کېدل څېړي. دغه راز، د يوې سيمې جغرافيوي جوړښت ته هم ويل کېږي.

۴۳۵. جيمولوژي: هغه پوهه چې ګرانبيه ملغلرې او تيږې څېړي.

۴۳۶. جيمنالوژي (geminology): هغه پوهه چې غبرګوني (وروڼه/خويندې) څېړي.

۴۳۷. جينيالوژي (genealogy): هغه پوهه چې نسب څېړي. د شجرې يا نسب نامې جوړولو ته هم جينيالوژي ويل کېږي. نسب پوهنه / علم الانساب.

۴۳۸. جينکالوژي (genecology): د ايکالوژي هغه څانګه چې په ببلا ببلو محيطونو کې جنيټيک توپيرونه څېړي.

۴۳۹. جيوبيالوژي (geobiology): هغه پوهه چې له جيولوژي او بيالوژي څخه ترکيب شوې.

۴۴۰. جيوايکالوژي (geoecology): هغه پوهه چې له جيولوژي او بيالوژي څخه ترکيب شوې.

۴۴۱. جيراټالوژي (geratology): هغه پوهه چې د لوړ عمر کسان، د هغو ناروغۍ او په زړښت پورې تړلي نور موارد څېړي.

۴۴۲. جيپسيالوژي (gypsiology): هغه پوهه چې د جټانو ژوند او کلچر څېړي.

۴۴۳. جينسيالوژي (genesiology): هغه پوهه چې تناسل څېړي.

۴۴۴. جيرنټالوژي (gerontology): هغه پوهه چې د زاړه عمر خلک يا پخپله د زړښت پروسه څېړي. يا: هغه پوهه چې د عمر خوړلو کسانو پرابلمونه څېړي.

۴۴۵. جايګنټالوژي (gigantology): هغه پوهه چې بلاوې (دېبان) څېړي.

۴۴۶. جيومايتالوژي (geomythology): د هغو خرافاتو څېړنه چې په جيولوژيکو ځانګړنو او پېښو پورې اړوند وي.

۴۴۷. جينتلياليوژي (genethlialogy): د نو زېږي ماشوم د برخليک او تقدير وړاندوينه کول د جينتلياالوژي په نوم يادېږي.

۴۴۸. جيوکرونولوژي (geochronology): د تيږو او کانو د نېټو ټاکلو پوهې ته جيوکرونولوژي ويل کېږي.

۴۴۹. جيومورفولوژي (geomorphology): هغه پوهه چې ځمکبڼې (landforms) لکه غر، دره، سيند... ، د هغو ډلبندي، منشاء، رغېدنه او تاريخ تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۵۰. جیوفزیالوژي (geophysiology): هغه پوهه چې د ځمکې پر سر د ژوندیو موجوداتو تعامل څېړي او پر دې فرضیې بنا ده چې ځمکه پخپله د یوازیني ژوندي ارګانیزم په توګه فعالیت کوي.

۴۵۱. جینالوژي (jineology): د فیمنستي نظریې هغه مکتب چې په کردستان کې یې بېلا بېلو چپي ګوندونو ملاتړ کړ.

۴۵۲. جکستالوژي (juxtology): هغه پوهه چې په ادب کې د متن او معنا مجاورت (نږدېکت) څېړي.

۴۵۳. جاپانالوژي (Japanology): هغه پوهه چې جاپان، د جاپان ژبه، کلچر او تاریخ تر څېړنې لاندې نیسي.

۴۵۴. جوسیفالوژي (Josephology): هغه پوهه چې د سېنټ جوسیف (یوسف) تیولوژي څېړي.

چ

۴۵۵. چیرولوژي (cherology): د اشاروي ژبو لپاره د غږپوهنې یا فونولوژۍ معادله پوهه ده.

۴۵۶. چایرولوژي (chirology): هغه پوهه چې د ورغوي لوستنه څېړي.

۴۵۷. چیزالوژي (cheesology) : هغه پوهه چې پنیر څېړي.

۴۵۸. چېسالوژي (chessology): هغه پوهه چې چېس (شطرنج) څېړي.

۴۵۹. چېرالوژي (chierology): هغه پوهه چې د ګوتو په استفاده د تورو او لغتونو ښودنه تر څېړنې لاندې نیسي.

۴۶۰. چیروپ ټرالوژي (chiropterology): هغه پوهه چې اسمانځکالي څېړي.

ډ

۴۶۱. ډاټالوژي (datalog): هغه پوهه چې کمپیوټر څېړي، د ډاټالوژي په نوم یادېږي. یا کمپیوټرپوهنې ته ډاټالوژي هم ویل کېږي.

۴۶۲. ډوسالوژي (dosology): هغه پوهه چې د درملو نسخه یا د درملو د مصرف اندازه څېړي.

۴۶۳. ډیسمالوژي (desmology): د اناټومي هغه څانګه چې پله تر څېړنې لاندې نیسي.

۴۶۴. ډایابولوژي (diabology): هغه پوهه چې له دیني اړخه شیطان یا ابلیس تر څېړنې لاندې نیسي.

۴۶۵. ډیکالوژي (dickology): هغه پوهه چې د نارینه تناسلي غړی تر څېړنې لاندې نیسي.

۴۶۷. ډپسالوژي (dipsology): هغه پوهه چې د الکولي څښاکونو لپاره تنده تر څېړنې لاندې نیسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶۸. ډراکالوژي (dracology)**:** هغه پوهه چې ښاماران څېړي.

۴۶۹. ډلټيالوژي (deltiology): هغه پوهه چې پوستي کارتونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۷۰. ډيمنالوژي (demonology): هغه پوهه چې بلاګانې، په تېره بيا هغه منترونه او طلسمونه چې د هغو د را بللو او کنټرول لپاره پکاريږي، تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۷۱. ډنډرالوژي (dendrology): هغه پوهه چې ونې او نور لرګين بوټي څېړي.

۴۷۲. ډيونټالوژي (deontology): د اخلاقياتو هغه څانګه چې د يوه کار د اخلاقي دريځ قضاوت د ټولنيزو قوانينو او ارزښتونو له مخې کوي او د هغه کار ذاتي ښه والی يا پايلې په پام کې نه نيسي.

۴۷۳. ډاکټيلالوژي (dactylology): هغه پوهه چې د افکارو د تبادلې لپاره د ګوتو او لاسونو کارونه، په تېره بيا د يوه کوڼ وګړي له لوري د لاسونو او ګوتو حرکات تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۷۳. ډيفيکټالوژي (defectology): هغه پوهه چې د معلولو ماشومانو روزل مطالعه کوي او د هغه روزنيز سيستم لپاره هم کارول کېږي چې ښوونکي يې د معلولو ماشومانو د روزنې لپاره کاروي.

۴۷۴. ډرمټالوژي (dermatology): هغه پوهه چې پوستکی او د پوستکي ناروغۍ څېړي.

۴۷۵. ډايابټالوژي (diabetology): هغه پوهه چې د شکر تشخيص او درملنه تر څېړنې لاندې نيسي.

۴۷۶. ډايانويالوژي (dianoialogy): هغه پوهه چې ذهني او عقلي وړتياوې څېړي.

۴۷۷. ډيپټرالوژي (dipterology): هغه پوهه چې مچان څېړي.

۴۷۸. ډراګنالوژي (dragnology): هغه پوهه چې ښاماران څېړي.

۴۷۹. ډايلنالوژي (Dylanology): هغه پوهه چې د باب ډايلن موسيقي او سندرې څېړي.

۴۸۰. ډاکټيليالوژي (dactyliology): د ارکيالوژي هغه څانګه چې د غميو (ملغلرو) تورنه څېړي. يا: د ارکيالوژي هغه څانګه چې ګوتمۍ (ګوتې) څېړي.

۴۸۱. ډلفينالوژي (delphinology): هغه پوهه چې ډولفينونه څېړي.

۴۸۲. ډاياکانيالوژي (diaconiology): هغه پوهه چې دفترونه او د يوې ځانګړې کليسا اداري تشکيل (سلسه مراتب) څېړي.

۴۸۳. ډيالکټالوژي (dialectology): هغه پوهه چې لهجې (ګړدودونه) څېړي.

۴۸۴. ډيسټليالوژي (dysteleology): هغه پوهه چې د حيوناتو او نباتاتو هغه غړي څېړي چې په ظاهره بې دندې او بې ګټې ښکاري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۸۵. ډاینوسارولوژي (dinosaurology): د پالیانټالوژي هغه څانګه چې ډایناسورونه مطالعه کوي.

۴۸۶. ډیپلومټالوژي (diplomatology): هغه پوهه چې ډیپلوماسي، چارټرونه، سیاسي نظریات او داسې نور څېړي.

۴۸۷. ډاکومنټالوژي (documentology): هغه پوهه چې د معلوماتو ثبت او اخذ تر څېړنې لاندې نیسي. یا: هغه پوهه چې تاریخي اسناد او معلومات څېړي.

۴۸۸. ډونهانګالوژي (Dunhaungology): هغه پوهه چې د چین «ډونهانګ» ښار څېړي، په تېره بیا د دې ښار پر کلتوري او تاریخي میراث خبرې کوي.

۴۸۹. ډیسمورفولوژي (dysmorphology): هغه پوهه چې ارثي (جنیتیک) عوارض څېړي، په تېره پیدایشي عیبونه.

۴۹۰. ډرمټوپټالوژي (dermatopathology): هغه پوهه چې په مایکروسکوپي کچه د پوستکي ناروغۍ څېړي.

۴۹۱. ډرمټو اونیریالوژي (dermatovenereology): هغه پوهه چې په پوستکي باندې د هغې ناروغۍ اغېزې څېړي چې په جنسي ډول انتقال شوې وي.

ر

۴۹۲. ریالوژي (rheology): د فزیک هغه څانګه چې د مادې جریان او ویجاړتیا (deformation) څېړي.

۴۹۳. رونالوژي (runology): هغه پوهه چې رونیک الفبا، د هغو کتیبې (لاسي نسخې) او تاریخ څېړي.

۴۹۴. راډیولوژي (radiology): د تشخیص او درملنې لپاره راډیو اکټیف مواد کارول د راډیولوژي په نوم یادېږي.

۴۹۵. رینالوژي (rhinology): هغه پوهه چې پوزه څېړي.

۴۹۶. ریزالوژي (rhizology): هغه پوهه چې نباتي ریښې څېړي.

۴۹۷. رمپالوژي (rumpology): هغه وړتیا چې له مخې یې د یوه کس د کوناټو د څانګړنو د لوستلو له لارې د هغه د راتلونکي وړاندوینه کېدای شي.

۴۹۸. ریټینالوژي (retinology): هغه پوهه چې د سترګې شبکیه څېړي.

۴۹۹. ریفلکسالوژي (reflexology): هغه پوهه چې ساده او پېچلي غبرګونونه څېړي.

۵۰۰. ریپرالوژي (Ripperology): هغه پوهه چې جېک ریپر نومي قاتل څېړي. نوموړی د نولسمې پېړۍ په وروستیو وختونو کې د لندن د

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایټ چیپل ولسوالۍ یو ناپېژانده قاتل وو چې پرلپسې وژنې به یې کولې.

۵۰۱. راډیوبیالوژي (radiobiology): هغه پوهه چې پر ژوندیو موجوداتو د وړانګو اغېزې څېړي.

۵۰۲. راډیو ایکالوژي (radioecology): هغه پوهه چې په چاپېریال باندې د راډیو اکټیف موادو اغېزې او برخلیک څېړي.

۵۰۲. راډیو جیولوژي (radiogeology): هغه پوهه چې د ځمکې پر مخ د راډیو اکټیف عناصرو خپرېدل څېړي.

۵۰۳. ریماټولوژي (rheumatology): د طب هغه څانګه چې د بندونو پاړسوب او د مفصلونو نور مرضونه څېړي.

۵۰۴. روټا ویرولوژي (rotavirology): هغه پوهه چې روټا ویروسونه څېړي.

۵۰۵. راډیو اونکالوژي (radiooncology): په انکالوژي کې د راډیو تیراپي کارونه د راډیو اونکالوژي په نوم یادېږي.

۵۰۶. رو انټجینالوژي (roentgenology): راډیوګرافي؛ د راډیوګرافونو د جوړولو بهیر او د هغو د تحلیل پوهې ته رو انټجینالوژي یا راډیوګرافي ویل کېږي.

۵۰۷. راډیو کرونولوژي (radiochronology): هغه تخنیک چې په هغه کې د معلومو راډیو اکټیف آیزوټوپونو نسبتونه اندازه کېږي او له دې لارې د یوه اثر مطلق عمر ټاکل کېږي.

۵۰۸. راډیو مورفولوژي (radiomorphology): د راډیو ستورو (او نورو ورته راډیو سرچینو) مورفولوژي ته راډیو مورفولوژي ویل کېږي.

۵۰۹. راډیو ټکنالوژي (radiotechnology): هغه ټکنالوژي چې په خپل ځان کې راډیويي څپې او راډیو کمونیکېشن رانغاړي.

۵۱۰. راډو ټاکسیکالوژي (radiotoxicology): هغه پوهه چې راډیو ټاکسي سیټي څېړي.

۵۱۱. رینولارینګالوژي (rhinolaryngology): هغه پوهه چې پوزه او ستونی، په تېره د هغو اناټومي، فزیالوژي او پټالوژي څېړي.

۵۱۲. راډیېشن بیالوژي (radiation biology): هغه پوهه چې پر بیالوژیکو سیسټمونو د ایوني یا غیر ایوني وړانګو اغېز څېړي.

۵۱۳. راډیو فارماکولوژي (radiopharmacology): هغه پوهه چې د راډیو درملو تولید او کارونه څېړي.

۵۱۴. رینو هیسټو پټالوژي (renohistopathology): د پښتورګو هیسټو پټالوژي ته رینو هیسټو پټالوژي ویل کېږي.

ز

۵۱۵. زولوژي: د بیالوژي هغه څانګه چې د ټولو ژوندیو او له منځه تللو حیواناتو چاپېریال، د هغو جوړښت، منشاء و زوکړه، تکامل، ډلبندي، عادتونه او وده تر څېړنې لاندې نیسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۱۶. زينالوژي (xenology): هغه پوهه چې اېلين (د بلې سيارې مخلوق) څېړي.

۵۱۷. زايلولوژي (xylology): هغه پوهه چې لرګی څېړي.

۵۱۸. زينوبيالوژي (xenobiology): زموږ له ځمکې څخه بهر د نورو ژونديو موجوداتو (فضايي مخلوقاتو) په هکله اټکلي بيالوژي د زينو بيالوژي په نوم يادېږي.

۵۱۹. زينو جيولوژي (xenogeology): هغه پوهه چې د فضايي مخلوقاتو جيولوژي څېړي.

۵۲۰. زينو زولوژي (xenozoology): د زينولوژي هغه څانګه چې زموږ له ځمکې څخه بهر شته حيوانات څېړي.

۵۲۱. زينو سايټولوژي (xenocytology): هغه پوهه چې زموږ له ځمکې څخه بهر شته حجرات څېړي.

۵۲۲. زينو ميتالوژي (xenomythology): هغه پوهه چې د فضايي مخلوقاتو اسطورې او افسانې څېړي.

۵۲۳. زينو پتالوژي (xenopathology): هغه پوهه چې زموږ د کهکشان د بېلا بېلو ژونديو نوعو ترمنځ د ناروغيو طبيعت، د ناروغيو لاملونه، بهيرونه، منځته راتګ او پايلې څېړي.

۵۲۴. زينو سوشيالوژي (xenosociology): هغه پوهه چې د فضايي مخلوقاتو سوشيالوژي څېړي.

۵۲۵. زينو مورفولوژي (xenomorphology): هغه پوهه چې زموږ له ځمکې څخه بهر شته بيالوژيک جوړښتونه څېړي.

۵۲۶. زينو سايکالوژي (xenopsychology): هغه پوهه چې د فضايي مخلوقاتو روان (اروايي حالت) څېړي.

۵۲۷. زينو ارکيالوژي (xenoarchaeology): هغه افسانوي پوهه چې د فضايي مخلوق د کلچرونو فزيکي پاتې شوني څېړي. دغه پاتې شوني پر هغو سيارو موندل کېدای شي چې يادو مخلوقاتو پکې ژوند تېر کړی وي يا يې ليدنه ترې کړې وي.

۵۲۸. زينو انتروپولوژي (xenoanthropology): د زينولوژي هغه څانګه چې بل ستوريز کلچرونه څېړي.

۵۲۹. زينو بکټرياولوژي (xenobacteriology): هغه پوهه چې د بلې سيارې بکټرياوې څېړي.

۵۳۰. زينو مايکرو بيالوژي (xenomicrobiology): هغه پوهه چې بل ستوريز مايکرو ارګانيزمونه څېړي.

۵۳۱. زيمالوژي (zymology): هغه پوهه چې تخمر (خميره کول يا کېدل) څېړي.

۵۳۲. زايتولوژي (zythology): هغه پوهه چې د اوربشو اوبه يا د اوربشو د اوبو دم کول (اېشول) څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۳۳. زو ایکالوژي (zooecology): د ایکالوژي هغه څانګه چې د ژوو او د هغو د چاپېریالونو ترمنځ اړیکې څېړي.

۵۳۴. زو جیولوژي (zoogeology): هغه پوهه چې د فاسیلي حیواناتو پاتې شوني څېړي.

۵۳۵. زونوسالوژي (zoonosology): هغه پوهه چې حیواني ناروغۍ څېړي.

۵۳۶. زوپټالوژي (zoopathology): هغه پوهه چې د حیواناتو پټالوژي څېړي.

۵۳۷. زوفایټولوژي (zoophytology): هغه پوهه چې د زوفایټونو طبیعي تاریخ څېړي.

۵۳۸. زو مورفولوژي (zoomorphology): د حیواناتو مورفولوژي ته زو مورفولوژي ویل کېږي.

۵۳۹. زو موزیکالوژي (zoomusicology): د زو سیمیاټک هغه څانګه چې د حیواناتو د غږونو موسیقیي اړخونه څېړي.

۵۴۰. زوفزیالوژي (zoophysiology): د ژوو فزیالوژي.

۵۴۱. زو سایکالوژي (zoopsychology): هغه پوهه چې په حیواناتو کې ارواپوهنه (سایکالوژي) مطالعه کوي.

۵۴۲. زو ټکنالوژي (zootechnology): د حیواناتو اړوند ټکنالوژي ته زو ټکنالوژي ویل کېږي.

س

۵۴۳. سیټالوژي (cetology): د زولوژي هغه څانګه چې ستر بحري ژوي لکه نهنګ، ډالفن او سمندري سرکوزي تر څېړنې لاندې نیسي.

۵۴۴. سینالوژي (cynology): هغه پوهه چې سپي څېړي.

۵۴۵. سایټالوژي (cytology): هغه پوهه چې حجرات تر څېړنې لاندې نیسي.

۵۴۶. سیریالوژي (cereology): هغه پوهه چې د غلې (غنمو، وریځو...) په دایروي (یا کوم بل هندسي) شکل کوټه کول څېړي.

۵۴۷. سیرمالوژي (ceramology): هغه پوهه چې سرامیک (د کلالۍ صنعت) تر څېړنې لاندې نیسي.

۵۴۸. سربرالوژي (cerebrology): هغه پوهه چې ماغزه یا د مغزو مخنۍ برخه څېړي.

۵۴۹. سینماټولوژي (cinematology): هغه پوهه چې د سینمایي فلمونو جوړول څېړي.

۵۵۰. سایټوپټالوژي (cytopathology): د پټالوژي هغه څانګه چې د حجراتو ګډوډۍ (اختلالات) څېړي.

۵۵۱. سایټو امبریالوژي (cytoembryology): د جنین سایټولوژي د سایټو امبریالوژي په نوم یادېږي.

۵۵۲. سایټو فزیالوژي (cytophysiology): هغه پوهه چې د حجراتو فزیالوژي څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۵۳. سربرو فزيالوژي (cerebrophysiology): هغه پوهه چې ماغزه، د مغزو جوړښت او دندې څېړي.

۵۵۴. سايټو هيسټا پټالوژي (cytohistopathology): د حجراتو هيسټا پټالوژي ته سايټو هيسټا پټالوژي ويل کېږي.

۵۵۵. سامالوژي (psammology): د جيولوژي هغه څانګه چې شګه څېړي.

۵۵۶. سيفالوژي (psephology): د ټاکنو احصايوي او اټکلي څېړنې ته سيفالوژي ويل کېږي.

۵۵۷. سايکالوژي (psychology): هغه پوهه چې انساني ذهن څېړي. يا: هغه پوهه چې انساني چلند څېړي. يا: هغه پوهه چې د حيواناتو چلن څېړي. د يوه شخص، ډلې يا فعاليت ذهني، احساساتي او چلني خواصو ته هم سايکالوژي ويل کېږي؛ ارواپوهنه.

۵۵۸. سايکوبيالوژي (psychobiology): هغه پوهه چې د ادراک او نورو ذهني پروسو لپاره بيالوژيک بنسټونه څېړي.

۵۵۹. سايکو فارماکولوژي (psychopharmacology): د فارماکولوژي هغه څانګه چې د درملو رواني-ذهني اړخونه څېړي.

۵۶۰. سايکو نيورو ايمونولوژي (psychoneuroimmunology): هغه پوهه چې د چلندي، عصبي، اندوکراين او دفاعي عمليو (چارو) ترمنځ تعامل څېړي.

۵۶۱. سوډوميتالوژي (pseudomythology): هغه ادبي پنځونه يا ليکنه چې د اسطورې ځينې اړخونه ولري؛ اسطوره وزمه ادبيات.

۵۶۲. سوډوسوشيالوژي (pseudosociology): د سوشيالوژي ناسمه او مصنوعي بڼه د سوډو سوشيالوژي په نوم يادېږي.

۵۶۳. سايکوپټالوژي (psychopathology): هغه پوهه چې د ذهني او چلندي ګډوډيو منشاء، وده، تشخيص او درملنه څېړي.

۵۶۴. سايکوګرافولوژي (psychographology): هغه پوهه چې د يوه کس د کرکټر شخصيت د شننې لپاره د نوموړي لاسي ليک تر څېړنې لاندې نيسي.

۵۶۵. سايکوفزيالوژي (psychophysiology): د فزيالوژي هغه څانګه چې د ذهن او فزيولوژيکو بهيرونو ترمنځ تعامل څېړي.

۵۶۶. سايکوټکنالوژي (psychotechnology): د ارواپوهنې ټکنالوژيکي کاروني (اپلېکشن) ته سايکوټکنالوژي ويل کېږي.

۵۶۷. سينالوژي (senology): د طب هغه څانګه چې د سينې (تيونو) ګډوډۍ څېړي.

۵۶۸. سيرالوژي (serology): هغه پوهه چې د وينې سيروم (د وينې هغه پلازما چې د وينې حجرات، پلاټيلونه او فبرينوجن ترې ايستل شوي وي) او په تېره په سيروم کې د انټي جنونو او انټي باډيو ترمنځ غبرګون څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۶۹. سېکسالوژي (sexology): هغه پوهه چې جنس (سکس) او جنسیت (سکشوالتې)، معمولا له رواني او طبي ليدلوري، تر څېړنې لاندې نيسي. سيکشوال اراوپوهنه هم ورته وايي.

۵۷۰. سينالوژي (sinology): هغه پوهه چې د چين هېواد تاريخ، ژبه او کلچر څېړي؛ چين پوهنه.

۵۷۱. سايټالوژي (sitology): هغه پوهه چې خواړه او تغذيه څېړي.

۵۷۲. سارکالوژي (sarcology): هغه پوهه چې د بدن نرمې برخې څېړي، چې په دې کې مايولوژي، انجيالوژي، نيورولوژي او سپلانکولوژي راځي.

۵۷۳. سکاټالوژي (scatology): هغه پوهه چې د انسان ډکې بولې تر څېړنې لاندې نيسي. د ډکو بولو علمي او کيمياوي شننه د سکاټالوژي په نوم يادېږي.

۵۷۴. سيميالوژي (semiology): هغه پوهه چې نښې څېړي؛ نښپوهنه.

پخوانی تعريف يې په دې ډول دی: هغه پوهه چې د ناروغۍ نښې يا علامتونه څېړي. سيمپټوماټولوژي.

۵۷۵. سوشيالوژي (sociology): هغه پوهه چې ټولنه، د انسان ټولنيز تعاملونه او هغه قوانين او بهيرونه تر څېړنې لاندې نيسي چې خلک، نه يوازې د انفرادي وګړو په توګه بلکې د ټولنو، ډلو او ادارو د غړو په توګه، له يو بل سره پيوستوي او يا هم جلا کوي.

۵۷۶. سومنالوژي (somnology): د خوب د ګډوډيو او اختلالونو طبي درملنه او څېړنه د سومنالوژي په نوم يادېږي.

۵۷۷. سيمبالوژي (symbology): د سمبولونو څېړنه يا کارونه د سبمالوژي په نوم يادېږي.

۵۷۸. سېنټالوژي (saintology): وګورئ: هاګالوژي.

۵۷۹. ساليکالوژي (salicology): هغه پوهه چې د ولې (ببد) ونې تر څېړنې لاندې نيسي.

۵۸۰. سېټانالوژي (satanology): هغه پوهه چې شيطان تر څېړنې لاندې نيسي.

۵۸۱. سايزمولوژي (seismology): هغه پوهه چې د ځمکې هغه داخلي اهتزاز (رپېدا) څېړي چې د طبيعي يا غيرطبيعي سرچينو له امله پېښه شوې وي، لکه زلزله.

۵۸۲. سيلينالوژي (selenology): هغه پوهه چې (زموږ د شمسي نظام) سپوږمۍ څېړي.

۵۸۳. سيماټالوژي (sematology): هغه پوهه چې نښې، په تېره لفظي نښې چې د تفکر او استدلال په عمليه کې کارېږي، تر څېړنې لاندې نيسي. هغه پوهه چې داسې ژبه څېړي چې د نښو په واسطه بيان شوې وي.

۵۸۴. سيمينالوژي (semenology): هغه پوهه چې (د نارينه) مني څېړي.

۵۸۵. سيميټالوژي (Semitology): هغه پوهه چې سامي ژبې او ادبيات او د سامي ژبو ويونکو تاريخ تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۸۶. سوماټالوژي (somatology): هغه پوهه چې د انسانانو فزيکي طبيعت څېړي.

۵۸۷. سوفرالوژي (sophrology): هغه تخنيک چې د فشار د کمښت او د روغتيا د ودې لپاره يوه ډله فزيکي او ذهني تمرينونه په ځان کې رانغاړي.

۵۸۸. سپازمالوژي (spasmology): د نيورولوژي هغه څانګه چې تشنجوالی (سپازم) او د هغه تنظيم څېړي.

۵۸۹. سپيلیالوژي (speleology): هغه پوهه چې سمڅې څېړي. د سمڅو موندلو تفريحي بوختيا ته هم ويل کېږي.

۵۹۰. سپرمالوژي (spermology): هغه پوهه چې تخمونه څېړي.

۵۹۱. سپلينالوژي (splenology): هغه پوهه چې توری (طحال) څېړي.

۵۹۲. سپنګالوژي (spongology): هغه پوهه چې سفنجي څېړي.

۵۹۳. سټاسالوژي (stasiology): هغه پوهه چې سياسي ګوندونه څېړي.

۵۹۴. سټيريالوژي (stereology): هر هغه تخنيک چې له دوه بعدي انځورونو څخه د درې بعدي معلوماتو د ترلاسي لپاره کارول کېږي، د سټيريالوژي په نوم يادېږي.

۵۹۵. سټوريالوژي (storiology): هغه پوهه چې ولسي کيسي (نکلونه) مطالعه کوي.

۵۹۷. سومرالوژي (Sumerology): هغه پوهه چې لرغونی سوميري تمدن څېړي.

۵۹۸. سينيکالوژي (synecology): د ايکالوژي او آټيکالوژي هغه څانګه چې داسې ارګانيزمونه مطالعه کوي چې د يوه واحد په توګه ژوند کوي.

۵۹۹. ساينټالوژي (Scientology): هغه عقيدوي سيسټم چې ځينې مذهبي اړخونه لري او په ۱۹۵۲ز کال کې د ران هوبرډ د لارښوونو له مخې رامنځته شو.

۶۰۰. سکوليکالوژي (scolecology): هغه پوهه چې چينجي څېړي.

۶۰۱. سيماسالوژي (semasiology): معناپوهنه؛ د ژبپوهنې هغه څانګه چې د يوه لغت معنا، د هغه فونيټيک جوړښت ته له پام پرته، تر څېړنې لاندې نيسي.

۶۰۲. سينډانولوژي (sindonology): هغه پوهه چې له مذهبي ليدلوژي د تورين ټوکر (shroud of turin) مطالعه کوي.

۶۰۳. سوټيريالوژي (soteriology): هغه پوهه چې نجات (يا کفاره) څېړي.

۶۰۴. سويټالوژي (Sovietology): هغه پوهه چې شوروي اتحاد تر څېړنې لاندې نيسي.

۶۰۵. سپېکټرالوژي (spectrology): هغه پوهه چې طيف تر څېړنې لاندې نيسي. يا: هغه پوهه چې ارواوې څېړي.

۶۰۶. سفيګمالوژي (sphygmology): هغه پوهه چې نبض څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶۰۷. ستوماټالوژي (stomatology): هغه پوهه چې خوله، د خولې اختلالونه او ناروغۍ (رنځونه) څېړي.

۶۰۸. سټریټالوژي (streetology): هغه پوهه چې د ښاري پلان ګذارۍ په زمینه کې کوڅې او سرکونه څېړي.

په عامیانه ډول، سټریټالوژي هغې تجربې ته ویل کېږي چې په کوڅو کې له ژوند کولو څخه لاسته راغلې وي.

۶۰۹. سوسیډالوژي (suicidology): هغه پوهه چې د ځانوژنې لاملونه او د هغو خلکو اغېزې چې په لاسي ډول ځانوژنه کوي، تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۱۰. سینپټالوژي (synaptology): هغه پوهه چې ساینپسونه مطالعه کوي.

۶۱۲. سیفیلالوژي (syphilology): هغه پوهه چې اتشک او د هغه درملنه څېړي.

۶۱۳. سکوټو بیالوژي (scotobiology): هغه پوهه چې پر ژوندیو ارګانیزمونو او بیالوژیکو بهیرونو د تیارې (تورتم) اغېزې څېړي.

۶۱۴. سروو-وایرولوژي (servovirology): هغه پوهه چې په وینه کې شته ویروسونه څېړي.

۶۱۷. سوشوبیالوژي (sociobiology): هغه پوهه چې په انسانانو او ژوو کې د ټولنیز چلند د څېړلو لپاره د ارتقایي (تکاملي) بیالوژۍ اصول پلي کوي.

۶۱۸. سپرمټالوژي (spermatology): هغه پوهه چې سپرم مطالعه کوي.

۶۱۹. سټاټیسټالوژي (statistology): هغه پوهه چې احصایه څېړي.

۶۲۰. سټیماټولوژي (stemmatology): هغه پوهه چې د یوه متن ګڼې نسخې په دې موخه څېړي تر څو له لاسه تللې اصلي نسخه یې بېرته ورغول شي.

۶۲۱. سټوچیالوژي (stoichiology): د فزیولوژي هغه برخه چې هغه اصول او عناصر څېړي چې حیواني نسجونه سازوي.

۶۲۲. سټروماټالوژي (stromatology): هغه پوهه چې د طبقه، طبقه شوو تیږو منځته راتګ یا جوړښت څېړي.

۶۲۳. سینډیزمالوژي (syndesmology): د اناټومۍ هغه څانګه چې لیګامنټونه څېړي.

۶۲۴. سینیچیالوژي (synechiology): د شیانو ترمنځ د علت و معلول د اړیکې ماوراء الطبیعي عقیده د سینچیالوژي په نوم یادېږي.

۶۲۵. سیډمنټالوژي (sedimentology): هغه پوهه چې طبیعي رسوب او هغه بهیرونه چې له مخې یې رسوبونه سازېږي، تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۲۶. سپیلیا بیالوژي (speleobiology): د سمڅو بیالوژي ته سپیلیابیالوژي ویل کېږي.

۶۲۷. سپلنکنالوژي (splanchnology): هغه پوهه چې د بدن داخلي غړي څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶۲۸. ستړابیزمالوژي (strabismology): هغه پوهه چې ستړابیزم او تړلي صورتونه تر څېړنې لاندې نیسي. ستړابیزم د لید هغه نیمګړتیا ده چې په هغه کې یوازې سترګه پر یوه شي تمرکز کولی شي او دا بله سترګه کار نه کوي.

۶۲۹. سیستېمالوژي (systematology): هغه پوهه چې سیستېموالی څېړي. یا: هغه پوهه چې سیستېمونه او د هغو سازېدل څېړي.

۶۳۰. سوشوپتالوژي (sociopathology): هغه پوهه چې سوشوپاتان څېړي. سوشوپات هغه کس ته ویل کېږي چې د ټولنې ضد شخصیتي اختلال لري او له خپل ځان نه د ټولنې ضد چلند ښکاروي او دغه ډول چلند معمولاً د یوه کس د لومړنیو کلونو په ژوند کې د پېښو ټولنیزو او چاپېریالي فکټورونو پایله وي.

۶۳۱. سوشوفونولوژي (sociophonology): د ژبپوهنې هغه څانګه چې د اواز پوهنې، ټولنــژبپوهنیز اړخونه څېړي؛ د ټولنیزې ژبپوهنې او فونولوژۍ ترمنځ تعامل ته سوشوفونولوژي ویل کېږي.

۶۳۲. سوماټو ټایپولوژي (somatotypology): هغه پوهه چې سوماټو ټایپونه (یا د بدن ډول/کالبد) څېړي.

۶۳۳. سیمپټو ماټولوژي (symptomatology): هغه پوهه چې د ناروغیو علایم څېړي.

۶۳۴. سیستېمز بیالوژي (systems biology): هغه پوهه چې د بیالوژیکو سیستېمونو ترمنځ پېچلي تعاملونه (اړیکې) څېړي.

یا: هغه پوهه چې پېچلو، ډاینامیکو غیر بیالوژیکو سیستېمونو د خود تنظیمۍ چلند څېړي.

۶۳۵. سایفوناپټرالوي (siphonapterology): هغه پوهه چې وربړې او د سایفوناپترا ډلې نور حشرات څېړي.

۶۳۷. سپېس ټکنالوژي (space technology): د برنۍ فضا د پلټنې او کارونې لپاره د ساینس او انجینرۍ کارونه د سپېس ټکنالوژي تر عنوان لاندې راځي. یا: هره هغه ځانګړې ساینسي یا انجینري پوهه چې په دې ډګر کې کارېږي.

۶۳۸. سیریو پي زوټیالوژي (sereopizootiology): هغه پوهه چې د وینې د حیواني ناروغیو اپیډمیالوژي او خوځښتونه (حرکات) څېړي.

۶۳۹. سوشل سایکالوژي (social psychology): د فرد او ټولنې ترمنځ تعامل (فعل و انفعال) ته سوشل سایکالوژي ویل کېږي. یا: هغه پوهه چې د خلکو او ډلو د تعامل (متقابلو اړیکو) څرنګوالی څېړي؛ ټولنیزه ارواپوهنه.

۶۴۰. سوشو مایکروبیالوژي (sociomicrobiology): هغه پوهه چې مایکروبیال ټولنه څېړي.

۶۴۱. سرفېس اېټمولوژي (surface etymology): د یوې کلمې (اصطلاح) ظاهري آرپوهه چې په هغو اجزاوو ولاړه وي چې د ژبې په اوسنۍ بڼه کې پېښېږي، لکه en- + earth د

(c) ketabton.com: The Digital Library

earthen لپاره چې په زړه انګلش ژبه کې د eorthene په ډول وو؛ سطحي آرپوهه یا ظاهري آرپوهه.

۶۴۲. سوشل انتروپولوژي (social anthropology): کلتوري وګړپوهه؛ د وګړپوهنې هغه څانګه چې انساني چلند، کلتور او ټولنیز تعامل تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۴۳. ساینټیفیک میتوډلوژي (scientific methodology): د مشاهدې وړ نړۍ په هکله د یوې پوښتنې د ځواب موندلو سیستماټیکه لاره د ساینټیفیک میتوډولوژي په نوم یادېږي.

۶۴۴. سټرکچرل انتروپولوژي (structural anthropology): هغه پوهه چې انساني جسم مطالعه کوي؛ اناټومي. یا: هغه پوهه چې په بشري ټولنو کې ټولنیز جوړښتونه څېړي. یا: هغه پوهه چې د رغښتوالي د تیورویو له مخې ، په تېره هغه چې په فرانسوي بشرپوه کلاډ لېوي ستراس پورې اړوند دي، بشري ټولنه څېړي.

۶۴۵. سیګنالوژي (tsiganology): هغه پوهه چې جټان څېړي.

ف

۶۴۶. فیټالوژي: هغه پوهه چې جنین تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۴۸. فسټیلوژي (festilogy): هغه پوهه چې د کلیسا جشنوارې څېړي.

۶۴۹. فسټولوژي (festology): د مارټیرولوژي هغه څانګه چې د نمانځ ورځې څېړي.

۶۵۰. فاسیلوژي (fossilogy): هغه پوهه چې فاسیلونه څېړي.

۶۵۱. فرومالوژي (fromology): هغه پوهه چې پنیر څېړي.

۶۵۲. فنګالوژي (fungology): هغه پوهه چې فنجي څېړي.

۶۵۳. فېریالوژي (fairyology): هغه پوهه چې ښاپېرۍ څېړي.

۶۵۴. فیمنالوژي (feminology): هغه پوهه چې ښځې څېړي.

۶۵۵. فیوټرالوژي (futurology): په علم، ټکنالوژي او ټولنه کې د راتلونکو پرمختګونو علمي او ساینسي وړاندوینه فیوټرالوژي بلل کېږي.

۶۵۶. فارسټالوژي (forestology): هغه پوهه چې ځنګلونه څېړي.

۶۵۷. فلامنکالوژي (flamencology): هغه پوهه چې فلامنکو (د اسپانیې د ولسي موسیقۍ او نڅا یو ژانر) څېړي.

۶۵۸. فیټوپټالوژي (fetopathology): هغه پوهه چې د جنین پټالوژي څېړي.

۶۵۹. فوک ایټمولوژي (folk etymology): هغه آرپوهه چې له آرپوهنیزې پوهې او تجربې پرته د یوه عادي ویونکي د بې بنسټه قضاوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

له مخې په ناسم ډول د یوه لغت آر او ریښه تشریح کوي.

۶۶۰. فارالوژي (pharology): هغه پوهه چې رڼا کورونه یا د رڼا خپروني نورې بنې څېړي.

۶۶۱. فینالوژي (phenology): هغه پوهه چې پر دوراني بیالوژیکو پدیدو د اقلیم اغېزې څېړي.

۶۶۲. فیلالوژي (philology): هغه پوهه چې تاریخي ژبپوهنه له بشري اړخه څېړي.

په فلسفه کې، د زده کړې او ادب مینه او یا څېړنه د فیلالوژي په نوم یادېږي.

۶۶۳. فونولوژي (phonology): هغه پوهه چې په یوه ژبه کې د اوازونو دندې، اوازونه، څپه ییز جوړښتونه، خج، فشار، آهنګ او نور هغه غړونه چې په یوه ژبه کې ځانګړي واحدونه جوړوي، تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۶۴. فوټالوژي (photology): د فزیک هغه څانګه چې رڼا او د هغې اغېزې څېړي.

۶۶۵. فایکالوژي (phycology): هغه پوهه چې الجي څېړي.

۶۶۶. فایټولوژي (phytology): هغه پوهه چې بوټي (نباتات) څېړي؛ بوټاني.

۶۶۷. فالالوژي (phallology): هغه پوهه چې د نارینه تناسلي غړی څېړي.

۶۶۸. فلیبالوژي (phlebology): هغه پوهه چې رګونه او د هغو ناروغۍ څېړي.

۶۶۹. فرینالوژي (phrenology): هغه پوهه چې د یوه کس د چلند او د ککرۍ د مورفولوژي (جوړښت) ترمنځ اړیکې څېړي.

۶۷۰. فزیالوژي (physiology): د بیالوژي هغه څانګه چې د ژوند یا ژوندۍ مادې (لکه غړو، نسجونو یا حجراتو) دندې او فعالیتونه او اړوندې فزیکي او کیمیاوي پدیدې څېړي.

یو پخوانی تعریف یې په دې ډول دی: هغه پوهه چې طبیعي شیان څېړي؛ طبیعي علوم.

۶۷۱. فرېزیالوژي (phraseology): هغه پوهه چې ټاکلي اصطلاحات څېړي. یا: هغه سبک چې له مخې یې په یوه لیکنه یا وینا کې ویونه او عبارتونه کارول کېږي.

۶۷۲. فزیکالوژي (physicology): د فزیک زوړ نوم.

۶۷۳. فانټازمالوژي (phantasmology): هغه پوهه چې روحاني موجودات یا خارق العاده مخلوقات څېړي.

۶۷۴. فارماکالوژي (pharmacology): هغه پوهه چې درمل، د هغو منشاء، ترکیب، درماني کارونه او ټاکسیکالوژي څېړي.

۶۷۵. فارینګالوژي (phyaryngology): هغه پوهه چې حنجره او د حنجرې د ناروغیو درملنه څېړي.

۶۷۶. فوټوبیالوژي (photobiology): هغه پوهه چې پر ژوندیو موجوداتو او بیالوژیکو پروسو د رڼا اغېزې څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶۷۷. فوټو جیولوژي (photogeology): د جیولوژیکو ځانګړنو د سپړنې لپاره له فوټوګرافۍ څخه ګټه اخیستنه د فوټو جیولوژي په نوم یادېږي.

۶۷۸. فایټو بیالوژي (phytobiology): د بیالوژي هغه څانګه چې نباتات پکې شامل دي.

۶۷۹. فینومینولوژي (phenomenology): هغه پوهه چې د شعور جوړښتونه په داسې ډول څېړي چې د لومړي شخص له لیدلوري تجربه شوي وي. یا: هغه غورځنګ چې په ۱۹۰۵ شاوخوا کې د اډمنډ هسرل له خوا د همدې فلسفې پر بنسټ را پورته شو.

۶۸۰. فایلماټالوژي (philematology): هغه پوهه چې ښکلول (مچول) څېړي.

۶۸۱. فایټوفزیالوژي (phytophysiology): هغه پوهه چې د سبزیجاتو فزیالوژي څېړي.

۶۸۲. فایټو ټکنالوژي (phytotechnology): هره هغه بایوټکنالوژي چې له نباتاتو ګټه پورته کوي.

۶۸۳. فوټو جیو مورفولوژي (photogeomorphology): د جیولوژیکو پدیدو د شننې لپاره له فوټوګرافۍ څخه ګټه اخیستنه د فوټو جیو مورفولوژي په نوم یادېږي.

۶۸۴. فارماکو انوارنمنټالوژي (pharmacoenvironmentology): هغه پوهه چې د یوه ځانګړي درمل چاپېریالي اغېز څېړي.

ک

۶۸۵. کالالوژي: هغه پوهه چې ښکلا څېړي. کالالوژي ته استیټکس یا ښکلاپوهنه هم وایي.

۶۸۶. کالیالوژي (caliology)**:** هغه پوهه چې د مرغانو ځالې تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۸۷. کارپولوژي (carpology)**:** هغه پوهه چې د تخمونو او مېوو جوړښت مطالعه کوي.

۶۸۸. کارټولوژي (cartology)**:** هغه پوهه چې د یوې سیمې د جغرافیوي چوکاټ له مخې د چارټونو او نقشو جوړول تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۸۹. کورولوژي (chorology)**:** د کرونولوژۍ ساحوي معادل دی، په دې معنا چې کرونولوژي د پېښو وخت او زمان څېړي، خو کورولوژي د پېښو ځای او مکان څېړي. ډېر سیستماټیک تعریف یې په دې ډول دی: هغه پوهه چې د ځایونو او ساحو د رامنځته کېدو یا جوړښت نظم او ترتیب تر څېړنې لاندې نیسي.

په بیالوژي کې د ارګانیزمونو ساحوي وېش ته کورولوژي ویل کېږي.

۶۹۰. کلینالوژي (clinology)**:** هغه پوهه چې تر بلوغ وروسته د ارګانیزم (ژوندي موجود) ویجاړتیا (ډیفارمېشن) یا ځوړتیا تر څېړنې لاندې نیسي.

۶۹۱. کونالوژي (coenology)**:** هغه پوهه چې د ژوندیو موجوداتو هغه کلکسیون تر څېړنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندې نيسي چې په يوه ايکوسيستم کې د يوې ټولنې په توګه له يو بل سره تعامل کوي. دغه کلکسيون د کونوز په نوم يادېږي او کونالوژي کلمه هم له همدې څخه منځته راغلې.

۶۹۲. کاسمولوژي (cosmology): هغه پوهه چې فزيکي کاينات، د هغه جوړښت، حرکتونه، منشاء، تکامل او برخليک تر څېړنې لاندې نيسي. همدا رنګه، د کاينات د منشاء او فطرت ماورالطبيعي يا ميټافيزيکي څېړنې ته هم کاسمولوژي ويل کېږي.

۶۹۳. کالسيالوژي (calceology): هغه پوهه چې د پښو کېدلو توکي (لکه بوټان، څپلۍ، پڼې او داسي نور) څېړي، په تېره بيا د پښو کېدو تاريخي توکي.

۶۹۴. کارډيالوژي (cardiology): هغه پوهه چې د زړه جوړښت، دندې او ګډوډۍ تر څېړنې لاندې نيسي.

۶۹۵. کرونولوژي (chronology): هغه پوهه چې د وخت يا زمان له مخې د پېښو او واقعاتو د پېښېدو ترتيب په ګوته کوي.

۶۹۶. کريسالوژي (chrysology): د سياسي اقتصاد هغه څانګه چې د شتمنۍ توليد تر څېړنې لاندې نيسي.

۶۹۷. کلرولوژي (colorology) : هغه پوهه چې رنګونه څېړي.

۶۹۸. کاميټالوژي (cometology): د ستورپوهنې هغه څانګه چې لکۍ لرونکي ستوري مطالعه کوي.

۶۹۹. کاميټالوژي (comitology): هغه پوهه چې د کمېټو د رامنځته کېدو، فعاليت، پراختيا او ډلبندۍ څرنګوالی څېړي.

۷۰۰. کانکالوژي (conchology): هغه پوهه چې نرم تنان (حلزون) او د هغو پوټکي تر څېړنې لاندې نيسي.

۷۰۱. کرانيالوژي (craniology) : هغه پوهه چې د انساني کپرۍ (کوپړۍ) فزيکي ځانګړنې تر څېړنې لاندې نيسي.

۷۰۲. کريپټالوژي (cryptology): هغه پوهه چې رياضيکي، ژبنۍ او نورې رمزي نقشې او د هغو تاريخونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۷۰۳. کيولينالوژي (culinology): هغه پوهه چې د خوړو علم، د خوړو ټکنالوژۍ او د اشپزي د هنر له ترکيب او ګډولو څخه منځته راځي.

۷۰۴. کېمپنالوژي (campanology): هغه پوهه چې زنګونه (bell) د هغو جوړښت، تنظيم او غږ تر څېړنې لاندې نيسي.

۷۰۵. کانسرولوژي (cancerology): هغه پوهه چې سرطان څېړي.

۷۰۶. کارسينالوژي (carcinology): هغه پوهه چې د اوبو کلک پوټکي ژوي تر څېړنې لاندې نيسي.

۷۰۷. کاکسالوژي (Caucasology): هغه پوهه چې له تاريخي، ژبنۍ او جغرافيوي-سياسي اړخه د ققفاز سيمه تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۰۸. کانډرالوژي (chondrology): د اناټومۍ هغه برخه چې کرپندوکي (غضروف) مطالعه کوي.

۷۰۹. کریسمالوژي (chresmology): هغه پوهه چې وړاندوینې (پیش بینۍ) څېړي.

۷۱۰. کریسټالوژي (Christology): په عیسویت کې د علم هغه څانګه چې د مسیح ع فطرت او په تېره بیا دا چې انسان او خدای په څه ډول د نومورړي په شخصیت پورې اړه لري، تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۱۱. کلایمټالوژي (climatology): هغه پوهه چې اقلیم څېړي او د اقلیمونو د پدیدو او لاملونو په تړاو پلټنې ترسره کوي.

۷۱۲. کاګنیټالوژي (cognitology): د ذهن او چلند ګډ څانګیزه څېړنه د کاګنیټالوژي په نوم یادېږي او د ادراکي پوهنې په نوم هم پېژندل کېږي.

۷۱۳. کاسمیټالوژي (cosmetology): هغه پوهه چې سینګار توکي څېړي.

۷۱۴. کریمنالوژي (criminology): هغه پوهه چې جرم، مجرم او په تېره د مجرم چلند تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۱۵. کرایوبیالوژي (cryobiology): هغه پوهه چې پر ژوندیو موجوداتو (ارګانیزمونو) د ټیټې تودوخې (درجه حرارت) اغېزې څېړي.

۷۱۶. کلچرالوژي (culturology): د ټولنیزو علومو هغه څانګه چې په ټولیز ډول کلتورونه تر څېړنې او تجزیې لاندې نیسي.

۷۱۷. کاولوژي (chaology): هغه پوهه چې بې نظمي او بې نظمه سیسټمونه څېړي.

۷۱۸. کریالوژي (cryology): هغه پوهه چې واوره او یخ تر څېړنې لاندې نیسي، د کرایالوژي په نوم یادېږي. یو بل تعریف یې په دې ډول دی: د کنګل کولو یا کنګلتیا علم ته کرایالوژي ویل کېږي.

۷۱۹. کیوبالوژي (cubology): هغه پوهه یا بوختیا چې د روبیک مکعب (کیوب) حل کول تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۲۰. کاسټیلالوژي (castellology): هغه پوهه چې کلاوې (حصار) څېړي.

۷۲۱. کیموبیالوژي (chemobiology): هغه پوهه چې پر بیالوژیکو سیسټمونو د کیمیاوي مرکباتو اغېز څېړي. او یا: هغه پوهه چې پر بیالوژیک فعالیت د کیمیاوي جوړښت اغېز مطالعه کوي.

۷۲۲. کیموایکالوژي (chemoecology): هغه پوهه چې د ایکالوژي کیمیاوي اړخونه څېړي.

۷۲۳. کروماټولوژي (crhomatology): هغه پوهه چې رنګونه څېړي.

۲۷۴. کولمبالوژي (collembology): هغه پوهه چې springtail (یو ډول خوګۍ) څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۲۵. کوپ-پوډالوژي (copepodology): هغه پوهه چې کوپ-پوډونه څېړي.

۷۲۶. کاسموبیالوژي (cosmobiology): هغه پوهه چې د کایناتو او ژوندیو موجوداتو ترمنځ اړیکې څېړي.

۷۲۷. کرایټیریالوژي (criteriology): هغه پوهه چې د استدلال سموالی او د علم د لاسته راوړنې لپاره اړین معیار تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۲۸. کیمریالوژي (chermorheology): هغه پوهه چې د یوې مادې پر ویجاړېدو د کیمیاوي بدلون اغېز څېړي.

۷۲۹. کرونوبیالوژي (chronobiology): هغه پوهه چې پر بیالوژیکو سیستمونو د وخت او په تېره بیا د دوراني زمان اغېزې څېړي.

۷۳۰. کرونوایکالوژي (chronoecology): هغه پوهه چې پر ایکوسیستمونو د وخت اغېزې څېړي.

۷۳۱. کمپیوټرالوژي (computerology): هغه پوهه چې کمپیوټرونه او په کمپیوټرونو پورې تړلی هر اړخ تر څېړنې لاندې نیسي؛ کمپیوټرپوهنه

۷۳۲. کاسمیټکالوژي (cosmeticology): وګورئ: کاسمیټالوژي

۷۳۳. کراکپوټالوژي (crackpotology): هغه پوهه چې لېونیان یا غیرعادي کسان څېړي.

۷۳۴. کریپټو زولوژي (cryptozoology): هغه پوهه چې داسې حیوانات څېړي چې شتون یې نه وي ثابت شوی.

۷۳۵. کارډیوسایټولوژي (cardiocytology): د زړه د نسجونو سایټالوژي (حجره پوهنه) د کارډیو سایټولوژي په نوم یادېږي.

۷۳۶. کرکټرالوژي (characterology): هغه پوهه چې د وګړو چلند او کړه وړه څېړي.

۷۳۷. کلیماټو ایکالوژي (climatoecology): هغه پوهه چې پر ایکالوژي د اقلیم (هوا) تعامل یا اغېزې څېړي.

۷۳۸. کولیوپټرالوژي (coleopterology): هغه پوهه چې خزدکې څېړي.

۷۳۹. کولو پروکټالوژي (coloproctology): هغه پوهه چې د اطراح سیستم (لویو بولو وروستۍ برخې (لکه colon, rectum او anus) څېړي.

۷۴۰. کرونا ویرولوژي (coronavirology): هغه پوهه چې د کرونا ویروس څېړي.

۷۴۱. کرایو انزایمولوژي (cryoenzymology): هغه پوهه چې په ټیټه تودوخه کې انزایمولوژي څېړي. وګورئ: انزایمولوژي.

۷۴۲. کرایو فزیالوژي (cryophysiology): هغه پوهه چې په ټیټه تودوخه کې د حجراتو او نسجونو فزیالوژي څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۴۳. کرایو ایمونولوژي (cryoimmunology): هغه پوهه چې په ټیټه تودوخه کې ایمونولوژي څېړي. وګورئ: ایمونولوژي.

۷۴۴. کریپټو وایرولوژي (cryptovirology): د قوي او زیانمنو کمپیوټري ویروسونو (سافټویر) د ډیزاین لپاره له کریپټوګرافۍ څخه ګټه اخیستنه د کریپټو وایرولوژي په نوم یادېږي.

۷۴۵. کارډیوپټالوژي (cardiopathology): هغه پوهه چې د زړه ناروغۍ څېړي.

۷۴۶. کارډیو راډیولوژي (cardioradiology): هغه پوهه چې د زړه راډیولوژي څېړي. وګورئ: راډیولوژي.

۷۴۷. کیمو ایمونو لوژي (chemoimmunology): هغه پوهه چې د ایمونولوژي کیمیاوي اړخونه څېړي.

۷۴۸. کامپلیمنټالوژي (complementology): د ایمونولوژي هغه څانګه چې کامپلیمنټونه (د وینې هغه پروټین چې د دفاعي غبرګون پر مهال له انټي باډي سره مرسته کوي) تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۴۹. کانشنټالوژي (conscientiology): هغه پوهه چې شعور (اګاهي) څېړي.

۷۵۰. کارډیو فزیالوژي (cardiophysiology): هغه پوهه چې د زړه او د وینې د مجراګانو فزیالوژي څېړي.

۷۵۱. کیمیاوي بیالوژي (chemical biology): هغه پوهه چې کیمیا او بیالوژي دواړه په خپل ځان کې رانغاړي.

۷۵۲. کرونو فزیالوژي (chronophysiology): هغه پوهه چې په بدن کې د فزیولوژیکو پروسو دوراني توپیرونه او انسجام تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۵۳. کلینیکو پټالوژي (clinicopathology): هغه پوهه چې د یوې ناروغۍ نښې او علایم او په ټېره د هغو خپلمنځي اړیکې څېړي.

۷۵۴. کرونو فارماکولوژي (chronopharmacology): د فارماکولوژي هغه څانګه چې د درملو او د بدن د غبرګون تعامل څېړي.

۷۵۵. کیبالوژي (Kibology): د انټرنټ پر مخ (انلاین) دین چې جېزم «کیبو» پاري یې مشري کوي او تر ډېره په ساینټالوژي رشخند او ملنډې وهي. وګورئ: ساینټالوژي.

۷۵۶. کیډالوژي (kidology): هغه پوهه چې ملنډې، ټوکې او طنز تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۵۷. کینالوژي (kinology): د فزیک هغه څانګه چې د حرکت قوانین څېړي.

۷۵۸. کاریولوژي (karyology): هغه پوهه چې د حجراتو هستې څېړي.

۷۵۹. کونیالوژي (koniology): هغه پوهه چې دوړې، پولن او هوایي ذرات څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۶۰. کي ټېنالوژي (ktenology): هغه پوهه چې د خلکو وژنه څېړي. دغه اصطلاح د امریکایي اروایوه او عصبپوه، لیو الکسندر، له خوا جوړه شوې چې ریښې یې زړې یوناني ژبې ته غځېږي.

۷۶۱. کیمټالوژي (kymatology): هغه پوهه چې څپه ییز حرکت څېړي.

۷۶۲. کینسیالوژي (kinesiology): هغه پوهه چې د بدن حرکت څېړي.

۷۶۳. کوریانولوژي (Koreanology): هغه پوهه چې کوریا څېړي.

۷۶۴. کرشنالوژي (Krishnology): هغه پوهه چې د کرشنا تیولوژي څېړي. یا: په کرشنایزم کې د کرشنا مقام چې د مسیح ع له هغه مقام سره موازي ګڼل کېږي چې نوموړي ته په عیسویت کې ورکول شوی.

۷۶۵. کریملینالوژي (Kremlinology): هغه پوهه چې د یوه ځواکمن او پټ سازمان داخلي سیاست څېړي.

یا: هغه پوهه چې د شوروي اتحاد د حکومت د لوړ پوړو چارواکو داخلي سیاست تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۶۶. کوبریکالوژي (Kubrickology): هغه پوهه چې د سټانلي کوبریک لاسته راوړنې یا پنځونې څېړي.

۷۶۷. کرونو سایزمو لوژي (kronoseismology): هغه پوهه چې په زحل ستوري کې د فشاري څپو خورېدل څېړي.

۷۶۸. کوینالوژي (quinology): هغه پوهه چې د کونینو کر او د کونین په توګه یې په درملو کې کارونه تر څېړنې لاندې نیسي.

ګ

۷۶۹. ګاربالوژي (garbology): هغه پوهه چې د کثافاتو او خځلو د شنني او تجزیې له لارې یوه ټولنه یا کلچر تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۷۰. ګیزمالوژي (gizmology): د پېچلو آلاتو کارونه یا څېړنه د ګیزمالوژي په نوم یادېږي.

۷۷۱. ګوګالوژي (googology): هغه پوهه چې ګوګل څېړي. یا: د معلوماتو د موندنې لپاره د ګوګل لټون ماشین کارونه د ګوګالوژي په نوم یادېږي. د یادونې وړ ده چې دغه کلمه د ملنډو په ډول په عامیانه ژبه کې کارېږي.

۷۷۲. ګاسترالوژي (gastrology): هغه پوهه چې معده څېړي.

۷۷۳. ګلاچیالوژي (glaciology): هغه پوهه چې یخ او پر ځمکه د یخ اغېزې څېړي، په تېره د یخچالونو څېړنې ته ګلاچیالوژي ویل کېږي.

۷۷۴. ګلاسالوژي (glossology): هغه پوهه چې ژبې څېړي؛ ژبپوهنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۷۵. ګلاټالوژي (glottology): هغه پوهه چې ژبې څېړي؛ ژبپوهنه.

۷۷۶. نازیالوژي (gnoseology): هغه پوهه چې په علمي او فلسفي ډول پوهه یا علم څېړي.

۷۷۷. ګرافالوژي (graphology): هغه پوهه چې لاسي لیک، په تېره بیا د یوه کس د اخلاقو د شنني د یوې وسیلې په توګه د نومورړي لاسي لیک تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۷۸. ګاینوکالوژي (gynecology): هغه پوهه چې د ښځو طبي پرابلمونه په تېره د تناسلي غړو اختلالونه تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۷۹. ګلایکو بیالوژي (glycobiology): هغه پوهه چې د کاربو هایډرېټونو او ګلایکو سایډونو بیالوژیک رول څېړي.

۷۸۰. ګراماټالوژي (grammatology): هغه پوهه چې لیکني سیستمونه یا متنونه تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۸۱. ګایرو کرونولوژي (gyrochronology): هغه میتود چې د یوه ستوري د وضعي حرکت د اندازه ګیرۍ له مخې د هغه د عمر اټکل کوي.

۷۸۲. ګاینوکو پتالوژي (gynecopathology): هغه پوهه چې په نوزېږي ماشوم پورې تړلې ناروغۍ یا هغه چې زیاتره پر ښځو اغېزه کوي، تر څېړنې لاندې نیسي.

۷۸۳. ګاسترو انټرالوژي (gastroenterology): هغه پوهه چې له خولې څخه تر مقعد پورې بشپړ اطراحي سیستم څېړي.

۷۸۴. ګلاټو کرونولوژي (glottochronology): هغه پوهه چې ژبې تر څېړنې لاندې نیسي او دا په ډاګه کوي چې یوه ورته ژبه په کوم وخت کې په نورو ژبو ووېشل شوه.

ل

۷۸۵. لوګالوژي (logology): هغه پوهه چې ویونه څېړي. په دینپوهنه کې د لوړ حقیقت د موندنې لپاره د ویونو څېړنه د لوګالوژي په نوم یادېږي.

۷۸۶. لوډولوژي (ludology): هغه پوهه چې ګېمونه او د لوبو نور ډولونه څېړي.

۷۸۷. لیمنالوژي (limnology): هغه پوهه چې د تازه اوبو د ځایونو، په تېره جهیلونو او اوبډنډونو بیالوژیکي، فزیکي او جیولوژیکي خواص څېړي.

۷۸۹. لیتالوژي (lithology): هغه پوهه چې کاڼي څېړي او د هغو پر سپړنه او ډلبندي خاص ټینګار کوي.

۷۹۰. لویمالوژي (loimology): وګورئ: اپیډمیالوژي.

۷۹۱. لکسیکالوژي (lexicology): د ژبپوهنې هغه څانګه چې ویونه، د هغو طبیعت او معنا، د ویونو اجزاوې، د ویونو او همدا رنګه د هغو د معناوو ترمنځ اړیکې او ټوله ویپانګه تر څېړنې لاندې نیسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۹۲. لمفالوژي (lymphology): هغه پوهه چې لمفاتیک سیستمونه څېړي.

۷۹۳. لیریکالوژي (lyricology): هغه پوهه چې لیریکونه (سندرې/اشعار) څېړي.

۷۹۴. لارینګالوژي (laryngology): د فزیالوژي هغه څانګه چې ستونی او د هغې اختلالونه څېړي.

۷۹۵. لکټینالوژي (lectinology): هغه پوهه چې لکټینونه څېړي.

۷۹۶. لیبراټالوژي (librettology): هغه پوهه چې د اوپرا کتابونه څېړي.

۷۹۷. لیمنو بیالوژي (limnobiology): د بیالوژي هغه څانګه چې د تازه اوبو حیوانات او نباتات څېړي.

۷۹۸. لیټورجیالوژي (liturgiology): هغه پوهه چې مذهبي عبادات، دعاګانې، سرودونه او مراسم څېړي.

۷۹۹. لوډو موزیکالوژي (ludomusicology): هغه پوهه چې د ویډیویي لوبو موسیقي څېړي.

۸۰۰. لیپډوپټرالوژي (lepidopterology): هغه پوهه چې شاپرکونه او ملخان څېړي.

۸۰۱. لپراکنالوژي (leprechaunology): هغه پوهه چې لپراکان (کوچني پېریان) تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۰۲. لیپډو کرونولوژي (lepidochronology): هغه پوهه چې د پاڼو په مټ د نباتو عمر ټاکي.

۸۰۳. لینګویسټک ایکالوژي (linguistic ecology): هغه پوهه چې له یو بل سره د ژبو د تعامل څرنګوالی او هغه ځایونه چې دغه ژبې پکې کارېږي، تر څېړنې لاندې نیسي؛ ژبنۍ ایکالوژي.

۸۰۴. لېنګویج ټکنالوژي (language technology): هغه ګډ څانګیز پوهه چې داسې کمپیوټري پوستغالي جوړوي چې انساني ژبه موډل، تجزیه او تولید کړای شي، بدلون پکې راولي او طبیعي ژبې ته د غبرګون ښودلو وړتیا ولري.

۸۰۵. لینګویسټک انتروپولوژي (linguistic anthropology): د انتروپولوژي هغه څانګه چې ژبه او د ژبې کارونه (استعمال) تر څېړنې لاندې نیسي.

م

۸۰۶. مایولوژي (myology): د بدن د غړو فزیولوژیکې څېړنې ته مایولوژي ویل کېږي.

۸۰۷. مانولوژي (manology): هغه پوهه چې انسان څېړي.

۸۰۸. میسالوژي (mesology): هغه پوهه چې د ارګانیزمونو او د هغو د چاپېریال ترمنځ خپلمنځي اړیکې څېړي؛ د ایکالوژي لپاره پخوانۍ اصطلاح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۰۹. میسالوژي (misology): له استدلال او حجت څخه وېره د میسالوژي په نوم یادېږي.

۸۱۰. میکسالوژي (mixology): د ډول، ډول اجزاوو د ترکیب په واسطه د الکولي څښاکو جوړولو هنر د میکسالوژي په نوم یادېږي.

۸۱۱. مورولوژي (morology): هغه پوهه چې چټیات څېړي.

۸۱۲. مایکولوژي (mycology): هغه پوهه چې فنجي څېړي.

۸۱۳. مامالوژي (mammalogy): هغه پوهه چې تي لرونکي ژوي څېړي.

۸۱۴. ماریالوژي (Mariology): هغه پوهه چې پر مریم ع بحث کوي.

۸۱۵. ماسټالوژي (mastology): هغه پوهه چې سینې (تیونه) څېړي.

۸۱۶. میډیالوژي (mediology): د کلچر څېړنې ګډ څانګیز (interdisciplinary) میتود چې په ۱۹۷۹ ز کال کې د رېجس ډیبرې له خوا رامنځته شو او د انسان سمبولیک فعالیت او ټکنالوژۍ ته، په تېره د کلتوري لېږد د یوې وسیلې په توګه خاصه پاملرنه کوي. یا: هغه پوهه چې رسنۍ (ټلویزون، راډیو، ټولنیزې رسنۍ...) او د هغو اغېز څېړي.

۸۱۷. میریالوژي (mereology): هغه پوهه چې د یوه کل اجزاوې څېړي.

۸۱۸. مټرالوژي (metrology): هغه پوهه چې وزنونه، پیمانې او اندازه ګیرۍ څېړي.

۸۱۹. مایکرولوژي (micrology): هغه پوهه چې مایکروسکوپي اجسام او شیان څېړي.

۸۲۰. میوزیالوژي (museology): د موزیمونو (لرغونتونونو) ډیزاین، تشکیل او مدیریت ته میوزیالوژي ویل کېږي. یا: هغه پوهه چې موزیمونه څېړي.

۸۲۱. میتالوژي (mythology): هغه پوهه چې اسطورې یا افسانې څېړي.

۸۲۲. ماجیرالوژي (magirology): هغه پوهه چې پخلی (اشپزي) څېړي.

۸۲۳. میازمالوژي (miasmology): هغه پوهه چې ککړه هوا څېړي.

۸۲۴. منرالوژي (mineralogy): هغه پوهه چې منرالونه څېړي.

۸۲۵. میسالوژي (missiology): د عملي تیولوژي هغه څانګه چې د عیسوي مبلغ کار، پیغام او دریځ تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۲۶. مولینولوژي (molinology): هغه پوهه چې میلونه (کارخونې) څېړي.

۸۲۷. مورفولوژي (morphology): هغه پوهه چې بڼه (شکل/حالت) او جوړښت تر څېړنې لاندې نیسي او د هغې پدیدې دندې په پام کې نه نیسي.

په ژبپوهنه کې، د مورفیمونو (ویونه او د هغو معنوي جوړښتي توکي) د داخلي جوړښت څېړنې ته مورفولوژي ویل کېږي؛ صرف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بيالوژي کې، د حيواناتو او نباتاتو د بنې او جوړښت څېړنې ته ويل کېږي.

په جيولوژي کې، د تيږو او ځمکښو جوړښت ته ويل کېږي.

۸۲۸. موټيوالوژي (motivology): هغه پوهه چې له ارواپوهنيز اړخه د خلکو موخې څېړي.

۸۲۹. موزيکالوژي (musicology): هغه پوهه چې موسيقي او يا د غږ فزيکي طبيعت څېړي.

۸۳۰. ملريالوژي (malariology): هغه پوهه چې ملريا څېړي.

۸۳۱. مارټرالوژي (martyrology): د شهيدانو په تېره اولياوو فهرست چې د هغوی د کليزو له مخې ترتيب شوی وي.

۸۳۲. ميکنالوژي (mechanology): هغه پوهه چې ماشينونه او ميخانيک څېړي.

۸۳۳. مليټالوژي (melittology): هغه پوهه چې د شاتو مچۍ څېړي.

۸۳۴. ميټريالوژي (meteorology): هغه پوهه چې اتوموسفير، د اتوموسفير پدېدې په تېره موسم او هوا حالاتو وړاندوينه تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۳۵. ميتوډولوژي (methodology): هغه پوهه چې د يوې څانگې ميتودونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۳۶. مرميکالوژي (myrmecology): هغه پوهه چې مېږي څېړي.

۸۳۷. مېکروبيالوژي (macrobiology): هغه پوهه چې لوی ژوندي ارگانيزمونه څېړي.

۸۳۸. ماسټوزولوژي (mastozoology): وگورئ: مامالوژي.

۸۳۹. ممبرانولوژي (membranology): هغه پوهه چې غشاوې څېړي.

۸۴۰. مايکروبيالوژي (microbiology): هغه پوهه چې کوچني ارگانيزمونه، په تېره پر انسان او نورو ژونديو موجوداتو د هغو اغېزې تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۴۱. مايکرو ايکالوژي (microecology): هغه پوهه چې د کوچنيو ارگانيزمونو ايکالوژي څېړي.

۸۴۲. مايکرو جيولوژي (microgeology): د جيولوژي هغه څانگه چې مايکروسکوپي جوړښتونه او ساختمانونه څېړي.

۸۴۳. مانسټرالوژي (monsterology): هغه پوهه چې بلاگانې څېړي.

۸۴۴. مايکوسيرالوژي (mycoserology): هغه پوهه چې د ويني فنجي څېړي.

۸۴۵. مالډيکټالوژي (maledictology): هغه پوهه چې سپکاوی او کنځلې تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۴۶. ميريوټاپولوژي (mereotopology): هغه تيوري چې ميريولوژي او ټاپولوژي يو ځای کوي او د کل او جز ترمنځ اړيکې او د هغو ترمنځ شته بريدونه څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۴۷. مېکروسوشيالوژي (macrosociology): د سوشيالوژي (ټولنپوهنې) هغه څانګه چې د نفوسو او لويو جمعيتونو په سويه انساني تعاملونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۴۸. مګنيټوبيالوژي (magnetobiology): هغه پوهه چې د مقناطيسي ساحو او بيالوژيکو سيستمونو ترمنځ تعامل څېړي.

۸۴۹. ميکنوبيالوژي (mechanobiology): هغه پوهه چې د بيالوژيکو سيستمونو ميخانيک (فزيکي قوې او تعاملونه) تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۵۰. ميټافزيالوژي (metaphsiology): هغه پوهه چې د فزيکي جسم پر خلاف، ذهن او ژوند څېړي.

۸۵۱. ميټاسايکالوژي (metapsychology): د ذهن او ارواپوهنې فلسفي څېړنه د ميټاسايکالوژي په نوم يادېږي.

په اروايپوهنه کې يې دوهم تعريف دا دی چې: هغه ډله اصول چې د فروید پر اروايپوهنه حاکم دي.

په فلسفه کې هغې پوهې ته ويل کېږي چې دا څېړي چې بشري تجربې په څه ډول ادراک جوړوي، تصفيه کوي او هويت ته بڼه ورکوي.

۸۵۲. مايکروسوشيالوژي (microsociology): د ټولنپوهنې هغه څانګه چې ورځنی، د کوچنۍ سطحې انساني تعاملونه، تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۵۳. مايکرو ټريبالوژي (microtribology): د ټريبالوژي هغه څانګه چې د خورا کوچنيو سطحو ترمنځ تعامل څېړي؛ وګورئ: ټريبالوژي.

۸۵۴. ميټومورفولوژي (mitomorphology): د مايتوکاندريا مورفولوژي ته ويل کېږي.

۸۵۵. ميټو فزيالوژي (mitophysiology): د مايتوکاندريا فزيولوژي ته ويل کېږي.

۸۵۶. مېکرو مورفولوژي (macromorphology): هغه پوهه چې د يوه ارګانيزم، منرال، يا خاورې د يوه جز لوی جوړښتونه يا مورفولوژي څېړي چې له مرستندويه سترګې (مايکروسکوپ) پرته د ليدو وړ وي.

۸۵۷. ميزو مټريالوژي (mesometeorology): هغه پوهه چې د مايکرومټريالوژي په پرتله، په لويه کچه اتموسفيري پديدې تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۵۸. مايکرو منرالوژي (microminerology): هغه پوهه چې کوچني منرالونه مطالعه کوي.

۸۵۹. مايکرو مورفولوژي (micromorphology): هغه پوهه چې د يوه ارګانيزم، منرال يا خاورې د يوه جز لطيف جوړښتونه يا مورفولوژي څېړي چې يوازې د مايکروسکوپ په واسطه د ليدو وړ وي.

۸۶۰. مورفوفونالوژي (morphophonology): د ژبپوهنې هغه څانګه چې فونيمونه او د مورفيمونو فونولوژيکه ښودنه تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۶۱. مایکرو مټریالوژي (micrometeorology): د مټریالوژي هغه څانګه چې د یوې ورې سیمې لپاره چې څو کیلو متره قطر ولري، په وړه سطحه موسم او د هوا حالاتو مشاهده او سپړنه ترسره کوي.

۸۶۲. مورفو فزیالوژي (morphophysiology): هغه پوهه چې د بڼې او فزیولوژیکو دندو ترمنځ خپلمنځي بیالوژیکي اړیکې څېړي.

۸۶۳. مورفو سایکالوژي (morphopsychology): هغه پوهه چې د څېرې د خواصو او شخصیت ترمنځ اړتکلي مشابهت څېړي.

۸۶۴. ملیسو پالینو لوژي (melissopalynology): هغه پوهه چې له شاتو او مچیو څخه پیدا شوی پولن څېړي.

۸۶۵. مالیکولر بیالوژي (molecular biology): د بیالوژي هغه څانګه چې د ژوند مېکرو مالیکولونه، لکه پروټین، لیپو پروټین او هستوي تېزاب تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۶۶. مینسي کرونولوژي (mensichronology): هغه پوهه چې د خښتو او نورو ودانیزو موادو د بعدونو او ترکیب له تجزیې وروسته د هغو عمر معلوموي.

۸۶۷. مایکرو کلامټالوژي (microclimatology): د اقلیم پوهنې هغه څانګه چې کوچني اقلیمونه څېړي.

۸۶۸. ماریټایم ارکیالوژي (maritime archeology): د لرغنپوهنې هغه څانګه چې بحرونو، جهیلونو او سیندونو ته ځانګړې ده.

ن

۸۶۹. ناوالوژي (neology)**:** ناوا له یوناني څخه ژبې څخه راغلې چې د «عبادتځای» په معنا ده. ناوالوژي هغې پوهې ته ویل کېږي چې مقدس ځایونه، عبادتځایونه او سپېڅلې ودانۍ څېړي.

۸۷۰. نیولوژي (nealogy)**:** د زولوژي یوه څانګه ده چې د یوه حیوان د ژوند د لومړنیو پړاوونو ترمنځ مورفولوژیکې اړیکې تر څېړنې لاندې نیسي.

۸۷۱. نولوژي (noology)**:** د هرې هغې پدیدې سیستماټیکه څېړنه او مطالعه چې له پوهېدو او پوهنې سره سروکار ولري. نو د یوناني ژبې ویوکی دی چې د «ذهن» معنا لري.

۸۷۲. نیولوژي (neology)**:** هغه پوهه چې نیولوجیزم (د نوو ویونو جوړونه) څېړي.

یا: د نویو او عقلاني مذهبي نظریاتو و افکارو درلودل، د نیولوژي په نوم یادېږي.

۸۷۳. ناسولوژي (nasology): هغه پوهه چې پوزه څېړي.

۸۷۴. نیډولوژي (nidology): هغه پوهه چې ځالې څېړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۷۵. نومولوژي (nomology): هغه پوهه چې قوانين څېړي. يا: د عمومي فزيکي او منطقي قوانينو څېړنه د نومولوژي په نوم يادېږي. يا: هغه پوهه چې د ذهن قوانين څېړي؛ ذهني ارواپوهنه.

۸۷۶. نوسولوژي (nosology): هغه پوهه چې د ناروغۍ څېړنه، تشخيص، ډلبندي او سيستماټيکه پلټنه ترسره کوي.

۸۷۷. نارکولوژي (narcology): هغه پوهه چې د درملو تر حد زياته کارونه څېړي.

۸۷۸. نيکرالوژي (necrology): هغه پوهه چې مړينه يا مړی څېړي.

۸۷۹. نيوټولوژي (neotology): هغه پوهه چې يو نوی موندل شوی/کشف شوی شی، ځای، حيوان، حشره، منرال او داسې نور تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۸۰. نيفالوژي (nephology): د ميټريالوژي هغه څانګه چې وريځې مطالعه کوي.

۸۸۱. نيورولوژي (neurology): د طب هغه څانګه چې عصبي ګډوډۍ او همدا رنګه د مرکزي عصبي سيستم مغز او حرام مغز، اعصاب، غړي او د شاوخوا عصبي سيستم عصبي-عضلي مفصلونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۸۲. نوسټولوژي (nostology): هغه پوهه چې زړښت څېړي.

۸۸۳. نيونټالوژي (neontology): هغه پوهه چې د روان عصر ژوندي ارګانيزمونه څېړي او له هغو موجوداتو سره کار نه لري چې نور شتون نه لري.

۸۸۴. نيوسالوژي (neossology): هغه پوهه چې کوچني مرغان څېړي.

۸۸۵. نيفرالوژي (nephrology): د طب هغه څانګه چې د پښتورګو دنده او ناروغۍ څېړي.

۸۸۶. نومرالوژي (numerology): هغه پوهه چې د اعدادو (يا د هغو ويونو توري چې د اعدادو استازيتوب کوي) ترمنځ صوفيانه اړيکې او همدا رنګه د فزيکي توکو او ژونديو شيانو فعاليت يا چلند څېړي.

۸۸۷. نانوبيالوژي (nanobiology): د بيالوژي هغه څانګه چې د نانو په کچه بيالوژيک تعاملونه څېړي.

۸۸۸. ناراټالوژي (narratology): هغه پوهه چې کيسه ييز (نرټيو) ساختمان څېړي.

۸۸۹. نيونا ټولوژي (neonatology): د طب هغه څانګه چې نو زېږي او په تېره ناروغه يا تر وخت دمخه نو زېږي ماشومان څېړي.

۸۹۰. نيګرالوژي (niggerology): هغه پوهه چې تورپوستي او په تېره هغه تورپوستي چې د مشکل جوړوونکو په توګه له ټولنې ويستل شوي وي، تر څېړنې لاندې نيسي.

۸۹۱. نانوسايټولوژي (nanocytology): د سايټولوژي لپاره د نانوټکنالوژي کارونه د نانوسايټولوژي په نوم يادېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۹۲. نیورو بیالوژي (neurobiology): هغه پوهه چې په خلکو او حیواناتو کې د اعصابو او مغزو دندې څېړي.

۸۹۳. نیورو یورالوژي (neurourology): د یورولوژي هغه څانګه چې د مثانې هغه اختلالونه څېړي چې د ستون فقرات په ټپونو او عصبي اختلالونو پورې اړه ولري.

۸۹۴. نیوروسونولوژي (neurosonology): د عصبي رګونو د عملیاتو لپاره د الټراساؤنډ کارونه د نیوروسونولوژي په نوم یادېږي.

۸۹۵. نیورو وایرولوژي (neurovirology): د هغو ویروسونو علمي څېړنه چې عصبي سیستم ته د سرایت کولو وړتیا لري.

۸۹۶. نانوټکنالوژي (nanotechnology): د نانو ذراتو جوړول او د نانو متر په کچ کې د ماشینونو جوړول د نانوټکنالوژي په نوم یادېږي.

۸۹۷. نیورو راډیولوژي (neuroradiology): د عصبي سیستم راډیولوژي او په تېره د عصبي سیستم د ګډوډیو د تشخیص او درملنې لپاره د وړانګو کارونه د نیورو راډیولوژي په نوم یادېږي.

۸۹۸. نیورو پتالوژي (neuropathology): د عصبي سیستم پتالوژي (ناروغۍ یا د ناروغیو څېړنې) ته ویل کېږي.

۸۹۹. نیورو کارډیالوژي (neurocardiology): هغه پوهه چې د زړه او عصبي سیستم تعامل څېړي.

۹۰۰. نیورو مورفولوژي (neuromorphology): هغه پوهه چې د عصبي سیستم او د هغه د اجزاوو مورفولوژي څېړي.

۹۰۱. نیورو فزیالوژي (neurophysiology): د فزیالوژي هغه څانګه چې عصبي سیستم څېړي.

۹۰۲. نیورو سایکالوژي (neuropsychology): د نیورولوژي او درماني ارواپوهنې هغه څانګه چې د ارواپوهنیزو بهیرونو فزیولوژیک بنیادونه څېړي.

۹۰۳. نیورو ټاکسیکالوژي (neurotoxicology): هغه پوهه چې د عصبي زهرو په واسطه مسموم کېدل څېړي.

۹۰۴. نیورو پالیو بیالوژي (neuropaleobiology): د پالیو بیالوژي (یا نیورو بیالوژي) هغه څانګه چې د لرغونو حیواناتو عصبي سیستم څېړي.

۹۰۵. نیورو فینومینولوژي (neurophenomenology): هغه پوهه چې عصبپوهنه او پدیدوي مشاهده سره یو ځای کوي.

۹۰۶. نیورو-افتلمالوژي (neuro-ophthalmology): د نیورولوژي او افتلمالوژي هغه فرعي څانګه چې په عصبي سیستم پورې اړوند عیني پرابلمونه څېړي.

۹۰۷. نیورو سایکو فزیالوژي (neuropsychophysiology): هغه پوهه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عصبپوهنه، ارواپوهنه او فزیولوژي سره یو ځای کوي.

۹۰۸. نیورو الکټرو فزیالوژي (neuroelectrophysiology): هغه پوهه چې د نیورونونو برقي فعالیت څېړي.

۹۰۹. نیوماټولوژي (pneumatology): هغه پوهه چې د اروایي موجوداتو او پدیدو او په تېره د انسان او خدای ترمنځ تعامل څېړي.

و

۹۱۰. وینالوژي (vinology): هغه پوهه چې شراب او شراب جوړونه څېړي؛ انګالوژي.

۹۱۱. وایرولوژي (virology): د مایکرو بیالوژي هغه څانګه چې ویروسونه او ویروسي ناروغۍ څېړي.

۹۱۲. وکالوژي (vocology): هغه پوهه چې غږ زېږوونکي وسایل څېړي.

۹۱۳. ولنالوژي (vulnology): هغه پوهه چې د ټپونو درملنه او ساتنه څېړي.

۹۱۴. وینرالوژي (venereology): هغه پوهه چې په جنسي نژدیوالي پورې مربوطې ناروغۍ او د هغو درملنه څېړي.

۹۱۵. ورمیالوژي (vermeology): هغه پوهه چې چینجي څېړي.

۹۱۶. واکسینالوژي (vaccinology): هغه پوهه چې د نوو واکسینونو جوړول او تولید څېړي.

۹۱۷. وینریالوژي (venereology): د طب هغه څانګه چې د جماع له لارې انتقال شوې ناروغۍ او د هغو درملنه څېړي.

۹۱۸. وېکسي لالوژي (vexillology): هغه پوهه چې بیرغونه څېړي.

۹۱۹. ویکټیمالوژي (victimology): هغه پوهه چې د یوه جرم قربانیان او په تېره هغه لاملونه څېړي چې ولې ځینې خلک ډېر زیات د جرمونو قرباني کېږي.

۹۲۰. ولکنالوژي (volcanology): هغه پوهه چې ولکانونه څېړي؛ vulcanology.

۹۲۱. واټیکانولوژي (Vaticanology): هغه پوهه چې د واتیکان سیاست، پرېکړې او د کار کولو طرز څېړي.

۹۲۲. وایرو ایمونولوژي (viroimmunology): هغه پوهه چې پر ایمونولوژیک سیستم د ویروسونو اغېز څېړي.

۹۲۳. وېدرالوژي (weatherology): هغه پوهه چې د هوا حالاتو د وړاندوینې لپاره کارېږي؛ میټریالوژي.

۹۲۴. ووډ پیکرالوژي (woodpeckerology): هغه پوهه چې رتکانک (یو ډول مرغه) څېړي. په انګلش کې ورته woodpecker وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـ

۹۲۵. هينولوژي (henology): هغه فلسفي ډسکورس چې پر «يو يا احد» راڅرخي او په ځانګړې ډول په افلاطوني فلسفه کې څرګند شوی.

۹۲۶. هيکسولوژي (hexology): هغه پوهه چې د هېکس نښې تر څېړنې لاندې نيسي. هېکس هغو نښو ته ويل کېږي چې د پنسلوانيا جرمني خلکو به د خپلو ودانيو لپاره کارول تر څو له بدو ارواوو څخه په امان کې وي. هېکس يو هندسي ډيزاين وو او يو ستوری يا ګل به يې درلود چې په يوه دايروي ساحه کې به ځای پر ځای شوی وو.

۹۲۷. هوډولوژي (hodology): هوډولوژي ګڼ تعريفونه لري. په عموم کې هغې پوهې ته ويل کېږي چې پلی لارې څېړي.

بل خوا د مغزو په فزيولوژي کې، د مغزي حجراتو د خپلمنځي اړيکو څېړنې ته هوډولوژي ويل کېږي او د دې تعريف له مخې د بيالوژي يوه څانګه ګرځي.

په فلسفه کې د تړلو او مربطو ايډياوو او نظرياتو مطالعې ته هوډولوژي ويل کېږي او د جغرافيې د يوې څانګې په توګه هغې پوهې ته ويل کېږي چې لارې تر څېړنې لاندې نيسي.

۹۲۸. هورولوژي (horology): هغه پوهه چې وخت مطالعه کوي او همدا رنګه هغه فن، ساينس او ټکنالوژي تر څېړنې لاندې نيسي، چې وخت قيدوي يا ښيي لکه دېوالي ګړۍ، لاسي ګړۍ او لمريزه ګړۍ (سنديال) چې د سيوري د موقعيت له مخې وخت ښيي.

۹۲۹. هاګالوژي (hagiology): هغه پوهه چې د اولياوو ژوند څېړي.

۹۳۰. هاپلالوژي (haplology): په يوه لغت کې له دوو تقريبا مشابه څپو څخه د يوې څپې حذف يا غورځولو ته هاپلالوژي ويل کېږي.

۹۳۱. هلکالوژي (helcology): هغه پوهه چې ناسورونه او د هغو درملنه څېړي.

۹۳۲. هربالوژي (herbology): هغه پوهه چې طبي بوټي او د هغو طبي ځانګړنې په تېره چې کله سره ترکيب شي، تر څېړنې لاندې نيسي.

۹۳۳. هايرولوژي (hierology): هغه پوهه چې د اديانو مقايسوي او تاريخي څېړنه کوي.

۹۳۴. هيپالوژي (hippology): هغه پوهه چې اسونه څېړي.

۹۳۵. هيستالوژي (histology): هغه پوهه چې مايکروسکوپي جوړښتونه، کيمياوي مرکبات، د نسجونو دندې او د حيواناتو او نباتاتو نسجي سيستمونه تر څېړنې لاندې نيسي.

۹۳۶. هوپلالوژي (hoplology): هغه پوهه چې په انساني جګړو کې ښکېله ټکنالوژي په تېره وسلې و زغرې، چلن او ميتودونه تر څېړنې لاندې نيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۳۷. هرټالوژي (hortology): هغه پوهه چې بڼ او بڼوالي څېړي. د بڼوالۍ هنر ته هم هرټالوژي ویل کېږي.

۹۳۸. هایډرولوژي (hydrology): هغه پوهه چې د اوبو ځانګړنې، وېش او د ځمکې پر سطحه، خاوره، کاڼو او اتوموسفیر باندې د اوبو اغېزې تر څېړنې لاندې نیسي.

۹۳۹. هایټولوژي (hyetology): هغه پوهه چې ورښت (وریا) څېړي.

۹۴۰. هایګالوژي (hygiology): هغه پوهه چې د روغتیا تحفظ او تداوم څېړي.

۹۴۱. هایګرالوژي (hygrology): هغه پوهه چې د بدن سیاله ماده څېړي.

۹۴۲. هیمنالوژي (hymnology): هغه پوهه چې حمدونه او مناجات څېړي.

۹۴۳. هیپنالوژي (hypnology): هغه پوهه چې خوب څېړي.

۹۴۴. هیمټالوژي (hematology): هغه پوهه چې وینه او د وینې تولیدوونکي غړي څېړي.

۹۴۵. هیمرالوژي (hemerology): هغه پوهه چې کلیزې (کالنډرونه)، په تېره د خاصو ورځو د تشخیص او پېژندنې لپاره تر څېړنې لاندې نیسي.

۹۴۶. هورټولوژي (heortology): هغه پوهه چې مذهبي جشنوارې څېړي.

۹۴۷. هیپټالوژي (hepatology): هغه پوهه چې جګر، مثانه او پانکراس او د دې غړو درملنه څېړي.

۹۴۸. هکسیکالوژي (hexicology): هغه پوهه چې د ژوندیو موجوداتو او نورو ارګانیزمونو اړیکې او په عموم کې له شاوخوا شرایطو سره د هغو تعامل تر څېړنې لاندې نیسي.

۹۴۹. هیریسالوژي (heresiology): هغه پوهه چې کفر (عقیدوي انحراف) څېړي.

۹۵۰. هرپټالوژي (herpetology): هغه پوهه چې چرمښکۍ او ذوحیاتین څېړي.

۹۵۱. هیټیټالوژي (Hittitology): هغه پوهه چې د هټیټي وګړي، د هغو ژبه او کلچر څېړي. هیټیټي په اناتولیا کې د برونزو د پېر یو سلطنت وو.

۹۵۲. هیسټرالوژي (hysterology): هغه پوهه چې زیلانځۍ (رحم) څېړي.

۹۵۳. هامارشیالوژي (hamartialogy): د تیولوژي هغه څانګه چې د ګناه طبیعت او اغېزې څېړي.

۹۵۴. هیموسایټالوژي (hemocytology): هغه پوهه چې د وینې سایټالوژي څېړي.

۹۵۵. هیپاټکالوژي (hepaticology): هغه پوهه چې د کاڼي ګل څېړي.

۹۵۶. هیسټوریالوژي (historiology): هغه پوهه چې تاریخ څېړي؛ تاریخپوهنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۵۷. هایډروبیالوژي (hydrobiology): هغه پوهه چې د داسې حیواناتو بیالوژي څېړي چې په اوبو کې ژوند کوي.

۹۵۸. هایډرو ایکالوژي (hydroecology): هغه پوهه چې په لمدو ځمکو کې د اوبو او وحشي موجوداتو ترمنځ اړیکې څېړي.

۹۵۹. هایډرو جیولوژي (hydrogeology): هغه پوهه چې تر ځمکې لاندې اوبه، په تېره د دې اوبو د شتون او خوځښت بیالوژیکي، فزیکي او کیمیاوي خواص څېړي.

۹۶۰. هلمنتالوژي (helminthology): د زولوژي هغه څانګه چې هلمنتونه (پرازیتي چینجي) څېړي.

۹۶۱. هیموپتالوژي (hemopathology): د پتالوژي هغه څانګه چې د وینې ناروغۍ څېړي.

۹۶۲. هیسټو سایټولوژي (histocytology): د هیسټولوژي او سایټولوژي ترکیب ته ویل کېږي.

۹۶۳. همبرګرالوژي (hamburgerology): هغه پوهه چې د میکډانلډز له خوا معرفي شوه تر څو په خپلو فاسټ فوډ رستورانتونو کې خلکو ته کاري روزنه ورکړي.

۹۶۴. هیموسټاسیالوژي (hemostaseology): هغه پوهه چې هیموسټاسیس (یا د وینې توقف) څېړي.

۹۶۵. هیپو پتالوژي (hippopathology): هغه پوهه چې د اسونو ناروغۍ څېړي.

۹۶۶. هیسټوپتالوژي (histopathology): هغه پوهه چې د مایکروسکوپي کچې نسجونه، په تېره هغه نسجونه چې د ناروغۍ له کبله غیرنورمال وي، تر څېړنې لاندې نیسي.

۹۶۷. هیلیوسایزمالوژي (helioseismology): هغه پوهه چې په لمر کې د فشاري څپو خوربدل څېړي.

۹۶۸. هیماټوپتالوژي (hematopathology): وګورئ: هیموپتالوژي.

۹۶۹. هیسټو مورفولوژي (histomorphology): هغه پوهه چې د حجراتو د مورفولوژۍ د څېړنې لپاره له هیسټولوژي څخه استفاده کوي.

۹۷۰. هیسټو فزیالوژي (histophysiology): هغه پوهه چې د حجراتو او نسجونو دندې څېړي.

۹۷۱. هایډرو میټریالوژي (hydrometeorology): د مټریالوژي هغه څانګه چې په اتموسفیر کې د اوبو د حالت پېښېدل، بدلونونه او خوځښت څېړي.

۹۷۲. هیټرو فینومینولوژي (heterophenomenology): هغه پوهه چې د نورو خلکو شعور څېړي.

۹۷۳. هیپاټو ګاسټرو انټرالوژي (hepatogastroenterology): د طب هغه څانګه چې د ځیګر، معدې، وړو کولمو او همدا رنګه د دې ټولو غړو د درملنې علم په ځان کې رانغاړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی

۹۷۴. یوفولوژي(ufology): د UFO یا ناپېژانده الوتنیزو شیانو پوهې ته یوفولوژي ویل کېږي.

۹۷۵. یورولوژي (urology): د طب هغه څانګه چې د تشو بولو د جهاز او اړوند سیستم ګډوډۍ او اختلالات تر څېړنې لاندې نیسي.

۹۷۶. یوکالوژي (eucology): هغه پوهه چې دعاګانې مطالعه کوي. همدا رنګه د دعاګانو او ماثوراتو کتاب ته هم د یوکالوژي کلمه کارېږي.

۹۷۷. یورانالوژي (uranology): هغه پوهه چې اسمانانو او سماوي اجسام مطالعه کوي.

یا: د اورانوس ساینسي مشاهده او څېړنه د یورانالوژي په نوم یادېږي.

۹۷۸. یورینالوژي (urinology): هغه پوهه چې د ناروغ د روغتیایي حالت د تحلیل لپاره تشې بولې څېړي.

۹۷۹. یورونالوژي (uronology): د طب هغه څانګه چې تشې بولې څېړي.

۹۸۰. یونیورسالوژي (universology): هغه پوهه چې کاینات څېړي.

۹۸۱. یورو پتالوژي (uropathology): هغه پوهه چې د تشو بولو د جهاز ناروغۍ څېړي.

۹۸۲. یورو راډیولوژي (uroradiology): هغه پوهه چې د تشو بولو د جهاز راډیولوژي څېړي.

پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

رحمت شاه فراز

ړانده ټول عمر پټې سترګې په امسا پسې ځي

بینا هغه دي چې هم لارې هم رهــبر بدلوي

اروابناد صدیق پسرلی

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library